

OPERATIONEEL
PROTOCOL E

VEILIGE OPSTART BETAALD VOETBAL 2020/'21

WEDSTRIJDEN MET ZO
VEEL MOGELIJK PUBLIEK
BINNEN HUIDIGE
CORONAVOORSCHRIFTEN

JULI 2020

INLEIDING

Wedstrijden in het betaald voetbal horen gespeeld te worden in volle, sfeerrijke stadions. Door het coronavirus is de realiteit echter dat er noodgedwongen een aantal stappen moet worden genomen om weer tot deze voetbalbeleving te kunnen komen. Voor de periode dat spelen in volle stadions vanwege de gezondheidsrisico's door de overheid niet wordt toegestaan, biedt dit protocol handvatten voor clubs en lokale partners om zo veel mogelijk supporters, binnen de geldende beperkingen, in stadions op een veilige en verantwoorde wijze te ontvangen (plateau 6). Dit als tussenstap naar de zo gewenste volle en sfeerrijke stadions (plateau 7) en om te voorkomen dat wordt teruggevallen naar plateau 5 (wedstrijden zonder publiek).

Dit protocol is vastgesteld door het bestuur betaald voetbal op grond van het bepaalde in artikel 40 van het Reglement Wedstrijden Betaald Voetbal. Het protocol bevat naast een aantal bindende richtlijnen en instructies, voornamelijk handreikingen aan betaald voetbalorganisaties (BVO's) en haar lokale partners om wedstrijden in de Eredivisie, Keuken Kampioen Divisie en wedstrijden die door BVO's georganiseerd worden in het toernooi om de TOTO KNVB Beker toernooi op een verantwoorde en veilige manier met zo veel mogelijk bezoekers te kunnen organiseren, met inachtneming van de van kracht zijnde coronavoorschriften. Tevens zal dit document worden toegepast als leidraad bij de organisatie van interlands en Europese wedstrijden van BVO's.

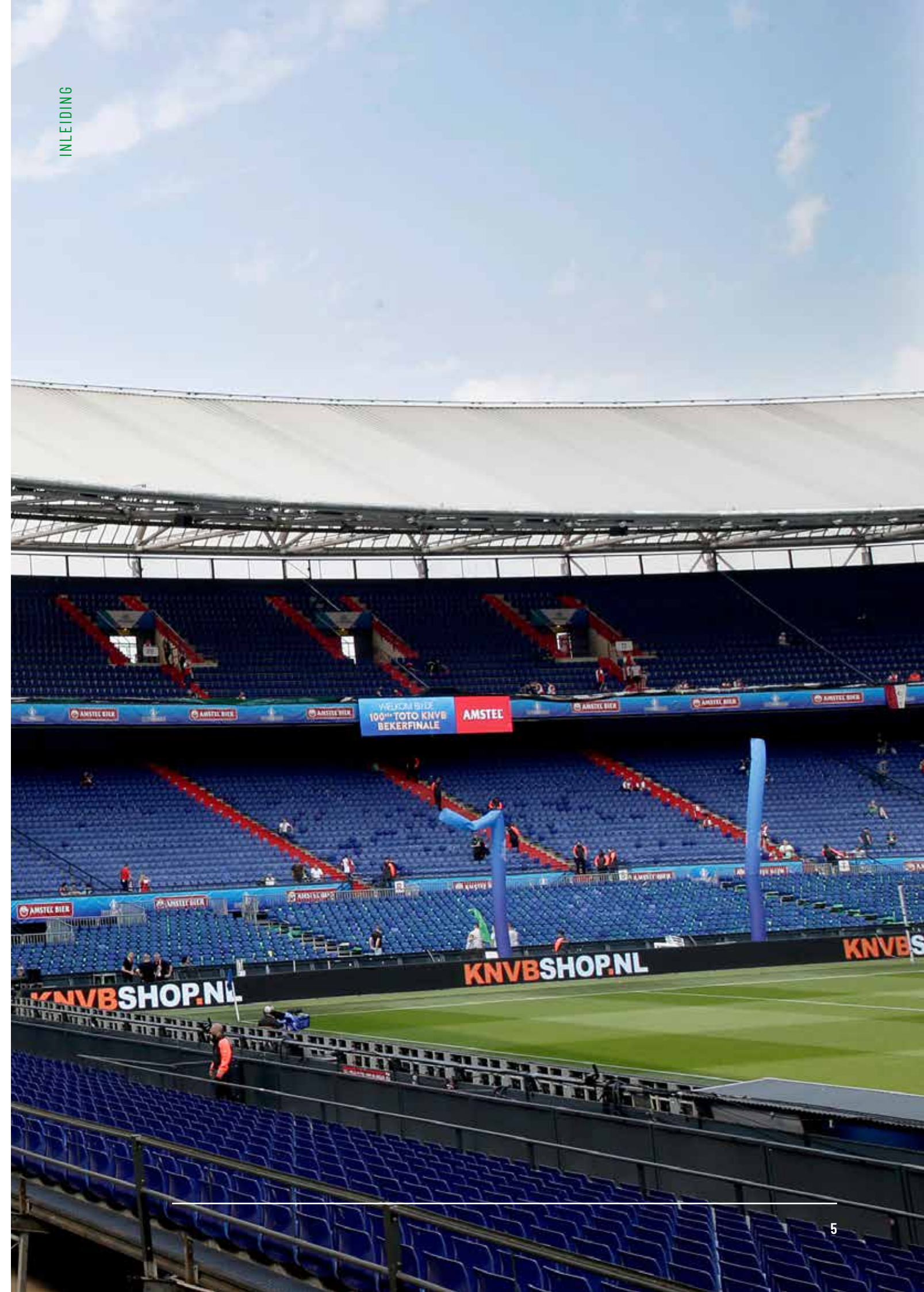
Op basis van nieuwe ontwikkelingen, inzichten, maatregelen en richtlijnen zal dit protocol continu worden geëvalueerd en doorontwikkeld.

BVO's dienen lokaal invulling te geven aan dit protocol. Omdat geen stadion qua infrastructuur en organisatie hetzelfde is, maar bovenal omdat er juist lokaal krachtige samenwerkingen zijn tussen de BVO's, gemeente, supportersverenigingen, politie, gezondheidszorg etc., biedt dit protocol alle ruimte om die samenwerking in te zetten om lokaal maatwerk te leveren. En zo in deze complexe fase schouder aan schouder te staan. In het enkele geval dat dit nog niet geval is, is het van groot belang dat BVO's en organisatoren samen met ketenpartners tijdig starten met de voorbereiding en invulling hiervan.

Vanzelfsprekend zijn de afdeling veiligheidszaken en het Voetbal Medisch Centrum van de KNVB bereikbaar voor vragen, reviews, advies of hulp bij de lokale invulling van deze aangepaste wijze van het organiseren van wedstrijden. Het is niet onwaarschijnlijk dat ontwikkelingen zich aandienen voordat dit protocol in praktijk wordt gebracht. Daarom worden de maatregelen van de overheid, adviezen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), World Health Organization (WHO) en medische experts, en maatregelen uit andere landen waarin competities worden (uit)gespeeld continu gemonitord en geëvalueerd.

Dit protocol is tot stand gekomen binnen de werkgroep veilige start betaald voetbal. Deze werkgroep bestaat, naast de KNVB, uit een aantal veiligheidscoördinatoren en Supporter Liaison Officers van BVO's uit zowel de Eredivisie als de Keuken Kampioen Divisie, het Supporterscollectief Nederland, ECV, CED en FOX.

Met dit document wordt beoogd voorschriften en handreikingen te bieden voor het zo veilig en medisch verantwoord mogelijk kunnen organiseren van wedstrijden met beperkingen betreffende het aantal aanwezige toeschouwers vanwege de anderhalve meter beperking. Dit altijd met inachtneming van de voorschriften van de Rijksoverheid en lokale overheden en de richtlijnen van het RIVM.

INHOUDSOPGAVE

1. ROUTEKAART	P. 8
1.1 OVERHEIDSMATREGELEN	P. 9
1.2 PLATEAUS BETAALD VOETBAL	P. 10
1.3 OVERLEG KETENPARTNERS	P. 12
1.4 BETROKKENHEID SUPPORTERS	P. 12
2. HYGIËNEVOORSCHRIFTEN (VOOR, TIJDENS & NA)	P. 14
2.1 HYGIËNECOÖRDINATOR	P. 15
2.2 HYGIËNEVOORSCHRIFTEN TEAMS & ARBITRAGE	P. 17
2.3 HYGIËNEVOORSCHRIFTEN OVERIGE MEDEWERKERS	P. 18
2.4 HYGIËNEVOORSCHRIFTEN BEZOEKERS	P. 20
2.5 GEZONDHEIDSCHECK	P. 22
2.6 REGISTRATIE AANWEZIGEN	P. 24
2.7 VENTILATIE	P. 25
3. PUBLIEK	P. 26
3.1 BEREKENING MAXIMAAL AANTAL AANWEZIGE TOESCHOUWERS	P. 27
3.2 GEREGISTREERDE KAARTVERKOOP	P. 33
3.3 DOELGROEPEN	P. 34
3.4 INFORMEREN & HANDHAVEN	P. 34
3.5 UITSUPPORTERS	P. 36
4. WEDSTRIJDDAG – INSTROOM	P. 38
4.1 MOBILITEIT	P. 39
4.2 INSTROOM	P. 39
4.3 RIJVORMING	P. 40
4.4 KAARTCONTROLE	P. 40
4.5 VEILIGHEIDSCONTROLES INGANGEN	P. 41
4.6 TRAPPENHUIZEN/ ROLTRAPPEN /LIFTEN	P. 43
4.7 TRIBUNE VULLING	P. 46
4.8 GEBRUIK SAFE STANDING & STAANTRIBUNES	P. 47

5. WEDSTRIJDDAG – TIJDENS WEDSTRIJD	P. 48
5.1 STADIONPROGRAMMA	P. 49
5.2 TOILETTEN	P. 50
5.3 CATERING	P. 51
5.4 ONTVANGSTRUIMTEN	P. 52
5.5 OMLOPEN / GRACHTEN	P. 52
5.6 EHBO-RUIMTES	P. 53
6. WEDSTRIJDDAG – UITSTROOM	P. 54
6.1 UITSTROOM	P. 55
6.2 ONTRUIMING / EVACUATIE	P. 55
7. OPENBARE ORDE	P. 58
8. SPECIFIEKE DOELGROEPEN	P. 60
9. SPELERSGEBIED	P. 66
9.1 VOORBEREIDING	P. 67
9.2 TRANSPORT	P. 68
9.3 VOORAFGAAND AAN WEDSTRIJDEN	P. 69
9.4 TIJDENS DE WEDSTRIJD	P. 70
9.5 NA AFLOOP VAN DE WEDSTRIJD	P. 71

BIJLAGE 1 P.72

MEDISCH PROTOCOL TEAM

HOOFDSTUK 1

ROUTEKAART

HOOFDSTUK 1

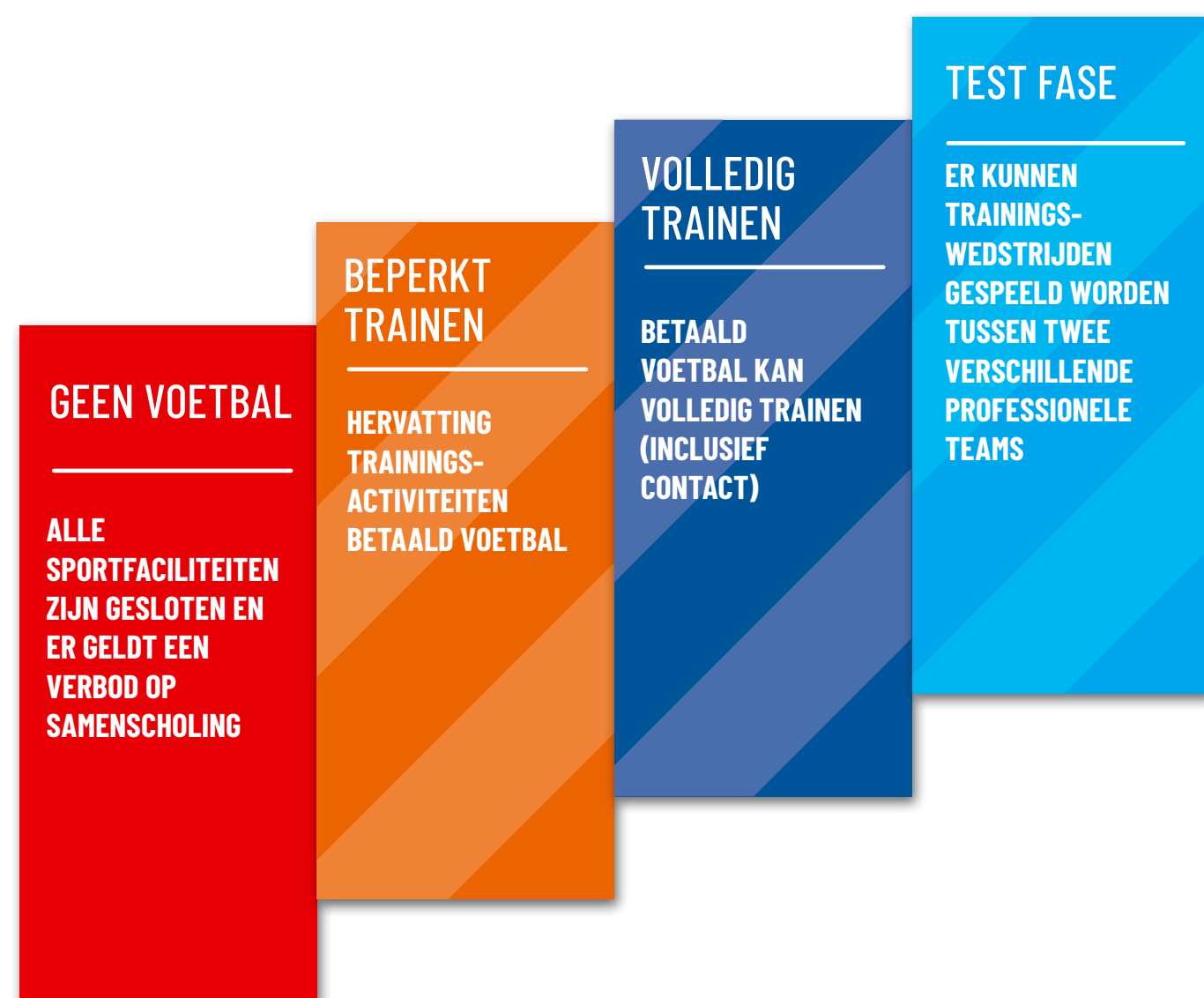
1.1 OVERHEIDSMAATREGELEN

Er gelden momenteel landelijke maatregelen om de verspreiding van het coronavirus, dat de ziekte COVID-19 veroorzaakt, in te dammen. Deze maatregelen worden afgekondigd door het kabinet, mede op advies van het RIVM. De 25 veiligheidsregio's zijn gemeente-overstijgend verantwoordelijk - met inachtneming van de aanwijzingen van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) - voor de bestrijding van de crisis. Daarnaast coördineren de veiligheidsregio's met gemeenten, brandweer, Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie (GHOR) en politie de regionale uitvoering van de overheidsmaatregelen. Tijdens deze crisis wordt een aantal gemeentelijke bevoegdheden overgenomen door de voorzitter van de veiligheidsregio.

Bij de uitvoering van dit protocol zullen altijd de op dat moment geldende maatregelen moeten worden nageleefd en geïntegreerd in de planvorming.

1.2 PLATEAUS BETAALD VOETBAL

De voetbalbranche is voorbereid op mogelijke ontwikkelingen rondom het coronavirus. Er moet bijvoorbeeld ook rekening worden gehouden met een scenario waarbij het virus weer sneller om zich heen grijpt en maatregelen weer worden opgeschaald. Dat betekent dat er verschillende scenario's en protocollen worden uitgewerkt. Hiermee kan snel geschakeld worden indien de situatie verandert. Het betaald voetbal zal zich naar verwachting op verschillende momenten door de volgende fases bewegen:

1.3 OVERLEG KETENPARTNERS

De burgemeesters blijven altijd verantwoordelijk voor de openbare orde binnen de gemeenten. Ook het spelen met een beperkt aantal bezoekers zal in gemeenten een impact hebben op de openbare orde en druk zetten op de openbare ruimte. De mogelijkheid dat om moverende redenen wordt besloten dat een betaald voetbalwedstrijd niet gespeeld mag worden, blijft altijd bestaan.

Voetbalzeshoek

Geadviseerd wordt om op lokaal niveau te bespreken op welke wijze de wedstrijden kunnen worden gespeeld. Hierbij wordt sterk aanbevolen om naast de traditionele voetbalvierhoek (BVO, gemeenten, politie en openbaar ministerie) ook supportersverenigingen en de plaatselijke GGD-GHOR erbij te betrekken, in een zogenaamde zeshoek.

Het is van groot belang dat BVO's samen met deze ketenpartners in de veiligheidsketen tijdig starten met de planvorming voor de organisatie van wedstrijden en gezamenlijk risico's, randvoorwaarden en kansen in kaart brengen. De verbindende rol van de Supporter Liaison Officer (SLO) is bij dit proces zeer waardevol.

1.4 BETROKKENHEID SUPPORTERS

Goede en transparante communicatie is een vereiste om draagvlak te realiseren onder supporters. Clubs zullen een beroep doen op het 'gezond' verstand van supporters. Het is van groot belang dat SLO's vooraf investeren in (persoonlijk) contact met supporters en hen zodoende actief betrekken en deelgenoot maken van de planvorming.

Alle partijen zijn erbij gebaat dat wedstrijden kunnen worden gespeeld en dat er toestemming komt en blijft van de autoriteiten om deze te mogen organiseren. Mocht deze fase goed verlopen, dan biedt dat uitzicht op verdere versoepelingen en een toename van het toegestane aantal bezoekers. Er wordt dan ook een dringend beroep gedaan op BVO's om proactief supporters te betrekken bij deze fase.

Begrip en draagvlak creëren voor de maatregelen en betrokkenheid bij het lokaal gekozen toegangs- en selectiebeleid zijn hierbij belangrijk. De keuzes en procedures met betrekking tot het toelaten en/of het uitsluiten van groepen zullen helder en uitlegbaar worden gemaakt. Het verdient aanbeveling om nadrukkelijk de SLO's en supportersvertegenwoordigers hierbij te betrekken.

HOOFDSTUK 2

HYGIËNEVOOR- SCHRIFTEN (VOOR, TIJDENS & NA)

HOOFDSTUK 2

Fysiek contact mag alleen op het speelveld plaatsvinden (tussen spelers). In alle andere gevallen dienen de volgende basisregels te worden nageleefd:

- Houd 1,5 meter afstand
- Regelmatig handen wassen
- Hoest en nies in de binnenkant van de elleboog
- Vermijd drukte
- Blijf thuis bij verkoudheidsklachten en/of koorts

Voor alle aanwezigen geldt de verplichting om de (op dat moment) geldende regels en voorschriften vanuit de overheid strikt na te leven.

2.1 HYGIËNECOÖRDINATOR

Er wordt binnen iedere BVO of organisator één functionaris aangesteld die toeziet op coördinatie en controle van de ingestelde maatregelen. Dit is een lid van de medische staf van de thuisspelende ploeg, of hieraan gelieerd, zodat uniformiteit in maatregelen zoveel mogelijk gewaarborgd blijft.

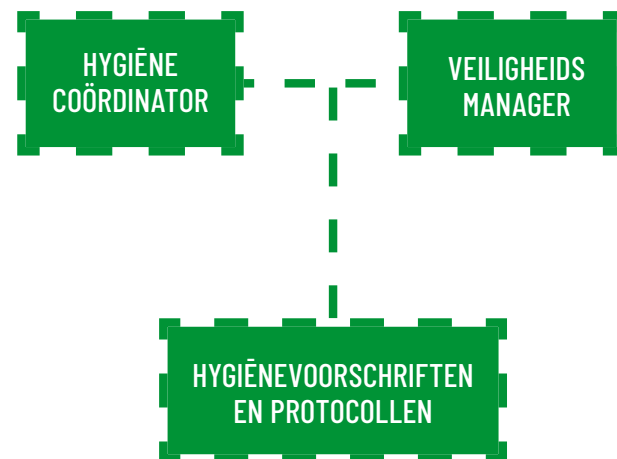
In relatie tot de organisatie van wedstrijden, stemt de manager wedstrijdorganisatie of de veiligheidscoördinator van de BVO de randvoorwaarden en voorschriften op medisch- en hygiënisch gebied af met de hygiënecoördinator. Ook worden de te nemen maatregelen afgestemd met de lokale (medische) ketenpartners zoals de GGD/GHOR). De manager wedstrijdorganisatie / veiligheidscoördinator is verantwoordelijk voor de operationele implementatie van deze voorschriften waaronder:

- Het zorgdragen voor de informatievoorziening over de hygiënevoorschriften aan iedereen die aanwezig is.

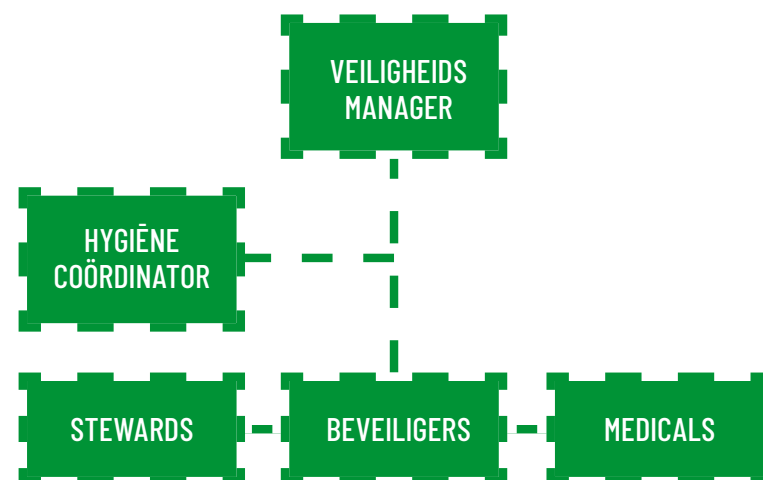
- De actuele gezondheidsstatus (laten) controleren van iedereen die werkzaam is in het stadion.
- Het in samenwerking met de GGD organiseren van de juiste zorg bij verdenking op aanwezigheid COVID-19 bij aanwezigen en toezien op een zorgvuldige transfer zonder risico op besmetting van anderen.
- Afstemmen over hoe te handelen wanneer hygiënevoorschriften niet worden nageleefd.

Indien nodig of gewenst hebben de hygiënecoördinator en de manager wedstrijdorganisatie / veiligheidscoördinator op de wedstrijddag telefonisch ruggespraak over de te volgen procedures indien zij niet fysiek kunnen overleggen.

VOORBEREIDING EN PREPARATIEFASE

WEDSTRIJDDAG

2.2 HYGIËNEVOORSCHRIFTEN TEAMS & ARBITRAGE

Voor de spelers, coaches en stafleden geldt een specifiek medisch protocol (**zie bijlage 1**). Daarnaast geldt op wedstrijddagen in stadions een aantal aanvullende voorwaarden voor de teams en arbitrage:

- **Voor teams geldt dat fysiek contact alleen op het speelveld mag plaatsvinden (tussen spelers).**
- Coaches, staf en wisselers kunnen, indien vereist, aanvullende beschermingsmiddelen dragen op momenten dat het houden van voldoende afstand niet kan worden gegarandeerd.
- De medische staf is verantwoordelijk voor de handhaving van de hygiëne-regels in het kleedkamergebied.
- De medische staf (teamartsen, fysiotherapeuten, revalidatietrainers etc.) werkt, indien vereist, bij behandelingen van teamleden met aanvullende beschermingsmiddelen conform actuele regelgeving.
- Wedstrijdballen worden voor en tijdens de wedstrijd gedesinfecteerd door ballenjongens/-meisjes.
- Er worden uitsluitend persoonlijke waterflessen gebruikt. Deze dienen als zodanig herkenbaar te zijn.
- Met betrekking tot catering in het kleedkamergebied bestaat er enkel de mogelijkheid om per speler een gepersonaliseerd pakket voor te bereiden en na de wedstrijd uit te geven. Deze dienen door de eigen club te worden verzorgd. Om de aanwezigheid in de kleedkamer zo veel mogelijk te beperken, wordt dit niet in de kleedkamer gegeten.

Bij interlands en Europese wedstrijden kunnen er aanvullende voorschriften komen vanuit FIFA of UEFA. Deze mogelijke voorschriften kunnen tot extra voorwaarden leiden, maar niet minder voorwaarden dan bovenstaande.

2.3 HYGIËNEVOORSCHRIFTEN OVERIGE MEDEWERKERS

Het waarborgen van de veiligheid en het minimaliseren van gezondheidsrisico's voor aanwezigen in het stadion, onder wie medewerkers, heeft de hoogste prioriteit bij het organiseren van wedstrijden. Het uitgangspunt hierbij is vanzelfsprekend om elke werknemer zo goed als mogelijk te beschermen tegen het SARS-CoV-2 virus.

In samenspraak met de hygiënecoördinator worden specifieke instructies voor het personeel opgesteld. Hierin wordt onder meer opgenomen:

- Medewerkers dienen zich tijdens hun werkzaamheden te houden aan de algemeen geldende voorschriften vanuit de overheid.
- Een medewerker die tot één van de risicogroepen behoort maakt zelf een afweging of het werken medisch verantwoord is voor de eigen gezondheid.
- Als een medewerker gezondheidsklachten heeft, zoals verkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn, hoesten, benauwdheid, verhoging of koorts en/of plotseling verlies van reuk of smaak, dan moet die persoon thuisblijven.
- Medewerkers die worden ingezet bij wedstrijden, worden voorafgaand aan de wedstrijddag al gevraagd om zelf een gezondheidscheck te doen (zie hoofdstuk 2.5). Als één van de vragen met ja wordt beantwoord, dan moet die persoon thuisblijven en wordt hem/haar gevraagd om zich tijdig af te melden voor zijn/haar dienst. Hierdoor kan er vooraf geanticipeerd worden op uitval van personeel en eventuele personeelstekorten worden voorkomen.
- Als een medewerker gedurende de dag klachten ontwikkelt, dan moet die persoon direct naar huis.
- Consequente hygiëne is belangrijk, verantwoordelijk gedrag van iedereen is vereist.
- Om de veiligheid van spelers, staf en officials én de continuïteit van de voetbalcompetitie te waarborgen, zal een strikte scheiding en afstand worden gehanteerd tussen deze doelgroep en overige aanwezigen in het stadion.

- Werknemers moeten zo veel mogelijk gespreid van elkaar arriveren bij het stadion, verblijven in het stadion en het stadion verlaten.
- Medewerkers wassen bij aankomst hun handen en/of desinfecteren deze met desinfecterende handgel.
- Bij de ingang van het stadion worden alle aanwezigen, als dit niet al vooraf is gebeurd, voorzien van beschermende middelen indien deze vereist zijn voor de ruimte waarbinnen zij hun werkzaamheden uitvoeren.
- Laat binnendeuren zo veel mogelijk open (tenzij dit in strijd is met wet- en/of regelgeving) en vermijd het aanraken van deurklinken.
- Zorg dat medewerkers over een eigen eetgelegenheid/pauzeruimte/toilet(ten)/omkleedruimte, etc. beschikken waar zij afstand kunnen houden en hygiënemaatregelen kunnen opvolgen.
- Handen moeten worden gewassen of gedesinfecteerd na ieder gebruik van gezamenlijk materiaal (portofoons, scanners, tv-camera's etc.).

Bij interlands en Europese wedstrijden kunnen er aanvullende voorschriften komen vanuit FIFA of UEFA. Deze mogelijke voorschriften kunnen tot extra voorwaarden leiden, maar niet minder voorwaarden dan bovenstaande.

2.4 HYGIËNEVOORSCHRIFTEN BEZOEKERS

In samenspraak met de hygiënecoördinator worden lokaal specifieke instructies en informatie voor bezoekers opgesteld. Hierin wordt onder meer opgenomen:

- Bezoekers dienen zich tijdens hun stadionbezoek te houden aan de algemeen geldende voorschriften vanuit de overheid.
- Bezoekers die tot één van de risicogroepen behoren, worden op voorhand gevraagd om zelf een afweging te maken of wedstrijdbezoek medisch verantwoord is voor de eigen gezondheid.
- Bezoekers moeten een gezondheidscheck (zie hoofdstuk 2.5) doen voor aanvang van het bezoek.
- Voorafgaand aan het stadionbezoek (bij kaartverkoop en/of informatie-mails) en bij toegangspoorten moeten de bezoekers gewezen worden op de gezondheidscheck.
- Via informatieborden bij ingangen worden bezoekers gewezen op de vragen die bij de gezondheidscheck worden gesteld. Dit zou de doorstroomtijd bij de bevraging bij ingangen kunnen versnellen.
- Duidelijke communicatie vooraf én in het stadion zijn belangrijk. De basisregels dienen hierbij te worden benadrukt. Hiervoor kunnen onder meer het geluidssysteem en de videoschermen worden gebruikt.
- Het consequent aanhouden van minimaal 1,5 meter afstand ten opzichte van andere bezoekers is belangrijk. Bezoekers worden gevraagd zo veel mogelijk gespreid van elkaar te arriveren bij het stadion (eventueel in tijdslots), verblijven in het stadion en het stadion te verlaten.
- Het verplicht stellen van het dragen van aanvullende beschermingsmiddelen door bezoekers zou overwogen moeten worden als dit de maximale veilige stadioncapaciteit kan verhogen of wanneer dit zou leiden tot specifieke versoepelingen van geldende voorschriften.
- Bezoekers moeten bij de ingang van het stadion, tijdens het verblijf op omlopen en in grachten, en bij toilet en cateringvoorzieningen ruimschoots de gelegenheid krijgen tot het desinfecteren of wassen van handen.

- Er geldt in deze fase een aangescherpt tassenbeleid. Alleen tassen van A4 formaat (30,0 cm x 21,0 cm x 10,0 cm) of kleiner worden toegelaten tot de Nederlandse voetbalstadions. Het is niet toegestaan grote tassen, koffers of goederen groter dan A4 formaat mee te nemen naar het stadion.

Op 24 juni 2020 is bij de aankondiging van versoepelingen en overheidsmaatregelen gemeld dat spreekkoren, hard meezingen of schreeuwen in groepsverband niet is toegestaan. Vanuit de landelijke partners is nog geen uniform handelingsperspectief te delen, waardoor dit nog niet is opgenomen in deze versie van dit protocol. Voor de start van het nieuwe seizoen wordt hier meer helderheid over verschaft.

2.5 GEZONDHEIDSCHECK

- RIVM-richtlijnen schrijven voor dat iedere bezoeker/medewerker wordt onderworpen aan een gezondheidscheck.
- Onder deze gezondheidscheck wordt verstaan dat voor het aangaan van de dienstverlening altijd wordt gecheckt of medewerkers gezond zijn en of bezoekers geen klachten hebben die passend zijn bij het coronavirus.
- Zowel bij de (online) kaartverkoop als bij binnenkomst worden bezoekers gewezen op deze gezondheidscheck en wordt aangekondigd dat bezoekers hierop bevraagd zullen worden bij de ingang van het stadion.
- Wanneer één van onderstaande vragen met 'ja' wordt beantwoord, mag de medewerker niet komen werken of mag de bezoeker het stadion niet betreden. Het werk of het stadionbezoek moet worden uitgesteld totdat op elke vraag 'nee' wordt geantwoord.
- Medewerkers die worden ingezet bij wedstrijden worden voorafgaand aan de wedstrijddag al geïnformeerd over deze procedure. Zij moeten de gezondheidscheck doen voor aanvang van de dienst. Als één van de vragen met 'ja' wordt beantwoord, dan moet die persoon thuisblijven en wordt hem/haar gevraagd om zich tijdig af te melden voor zijn/haar dienst. Hierdoor kan er vooraf geanticipeerd worden op uitval van personeel en eventuele tekorten worden voorkomen.
- Let op: bezoekers en medewerkers mogen naar hun gezondheid worden gevraagd, maar de antwoorden mogen niet worden geregistreerd.¹

¹ <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/corona/temperaturen-en-gezondheidscheck>

Vragen voor de gezondheidscheck

1

Heb je de afgelopen 24 uur of op dit moment één of meerdere van de volgende (milde) klachten: neusverkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn, lichte hoest, benauwdheid, verhoging, koorts en/of plotseling verlies van reuk of smaak?

2

Heb je op dit moment een huisgenoot/gezinslid met koorts en/of benauwdheidsklachten?

3

Heb je het nieuwe coronavirus gehad (vastgesteld met een laboratoriumtest) en is dit in de afgelopen 7 dagen vastgesteld?

4

Heb je een huisgenoot/gezinslid met het nieuwe coronavirus (vastgesteld met een laboratoriumtest) en heb je korter dan 14 dagen geleden contact gehad met deze huisgenoot/gezinslid terwijl hij/zij nog klachten had?

5

Ben je in thuisisolatie omdat je direct contact hebt gehad met iemand waarbij het nieuwe coronavirus is vastgesteld?

Om de doorlooptijd bij de stadionpoorten te versnellen en hiermee ongewenste rijvorming tegen te gaan, wordt geadviseerd om bij iedere ingang van het stadion grote en duidelijke Informatieborden te plaatsen met hierop de vragen uit de gezondheidscheck. Vervolgens volstaat dat bij het betreden van het stadion door veiligheidspersoneel de volgende twee vragen aan bezoekers worden gesteld:

- Heeft u de vragen van de gezondheidscheck gelezen?
- Geldt voor u dat alle vragen met ‘nee’ kan worden beantwoord?

Als op beide vragen positief wordt geantwoord, kan de bezoeker worden toegelaten tot het stadion.

2.6 REGISTRATIE AANWEZIGEN

Bij eventueel geconstateerde besmettingen van personen die aanwezig zijn geweest bij een wedstrijd, dient te worden gewaarborgd dat de lokale GGD een gedegen bron- en contactonderzoek kan uitvoeren. Daarom dient er een goede registratie plaats te vinden van alle aanwezigen bij een wedstrijd. Denk hierbij aan de volgende doelgroepen.

- Toeschouwers (per tribunedeel/vak). Er vindt alleen geregistreerde verkoop plaats en aan ieder uitgegeven ticket moet een naam en vak/rij/stoel zijn gekoppeld.
- Personeel (inclusief sector/locatie)
- Overige aanwezigen (leveranciers etc.)

In de voorbereiding van wedstrijden dient met de lokale ketenpartners (waaronder de GGD) te worden afgestemd op welke wijze deze registratie wordt bijgehouden. Bezoekers moeten op voorhand over deze registratie en het mogelijk delen van deze persoonsgegevens geïnformeerd worden. Deze registratie dient in ieder geval een maand bewaard te blijven voor een eventueel bron- en contactonderzoek. Bij eventuele besmettingen dient er zo snel mogelijk contact opgenomen te worden met de lokale driehoek, GGD en de KNVB om een calamiteitenplan in werking te stellen.

2.7 VENTILATIE

- Zorg ervoor dat de ventilatie in stadionruimtes voldoet aan de regelgeving en richtlijnen. In het Bouwbesluit² is vermeld wat de minimale ventilatienormen zijn per verblijfsruimte of -gebied.
- Het is van belang dat een verblijfsruimte 24 uur per dag wordt geventileerd via natuurlijke ventilatie (roosters boven een raam, kieren) of via mechanische ventilatiesystemen. Goed ventileren is nodig voor het verversen van de lucht en draagt bij aan een prettig en gezond binnenklimaat.
- Lucht een verblijfsruimte minimaal één keer per dag gedurende zo'n 10-15 minuten. Ook als snelle luchtverversing van de ruimte gewenst is, bijvoorbeeld na een groepsbijeenkomst in een ruimte, of na het koken. Zet voor het luchten de ramen/deuren tegen elkaar open.
- Aanpassingen van mechanische ventilatiesystemen zijn niet nodig.
- Volg de onderhoudsinstructies van het mechanische ventilatiesysteem om een goede werking te waarborgen.

² https://rijksoverheid.bouwbesluit.com/Inhoud/docs/wet/bb2012_nvt/artikelsgewijs/hfd3/afd3-6

HOOFDSTUK 3

PUBLIEK

HOOFDSTUK 3

3.1 BEREKENING MAXIMAAL AANTAL AANWEZIGE TOESCHOUWERS

Geen stadion is hetzelfde. Hierdoor is er ook geen uniform percentage te koppelen aan de vulgraad van tribunes. Lokaal zal moeten worden berekend hoe stadions op een veilige, verantwoorde manier invulling kunnen geven aan de geldende richtlijnen door het berekenen van de zogenaamde 'safe capacity'. Hieronder wordt een aantal handreikingen van rekenmodellen gedaan. De verwachting is dat er vanuit de markt rekenmodellen komen, of er al zijn, die tot een nog optimalere stadionbezetting zullen komen. Onderstaand moet dan ook vooral als richtinggevend gelezen worden. Landelijk is er de *innovatie challenge* waar bedrijven zich kunnen melden met innovatieve plannen voor voetballen in coronatijd. Optimale stadionvulling is daar een onderdeel van, zie www.reimaginefootball.com.

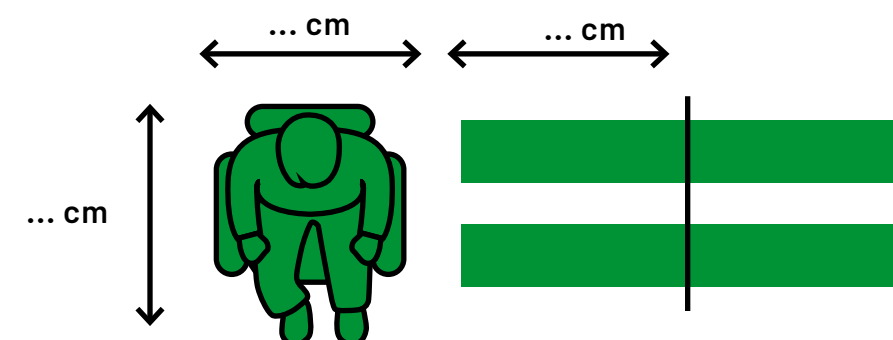
Bandbreedte

Uit verkennend onderzoek van diverse clubs en initiatieven vanuit de markt blijkt dat 20% tot mogelijk 40% van de stadioncapaciteit benut zou kunnen worden, als de huidige overheidsregels (juli 2020) gehanteerd worden. De invulling is afhankelijk van de lokale situatie, denk daarbij aan infrastructuur, aantal in- en uitgangen, aantal sectoren etc.

Percentages kunnen geoptimaliseerd worden door bijvoorbeeld het samen plaatsen van personen uit hetzelfde huishouden of jongeren onder 18 jaar waarbij de 1,5 meter onderling niet hoeft te worden gehandhaafd (Zij dienen wel afstand te bewaren tot volwassenen uit een ander huishouden (leraren en leerlingen bijvoorbeeld).

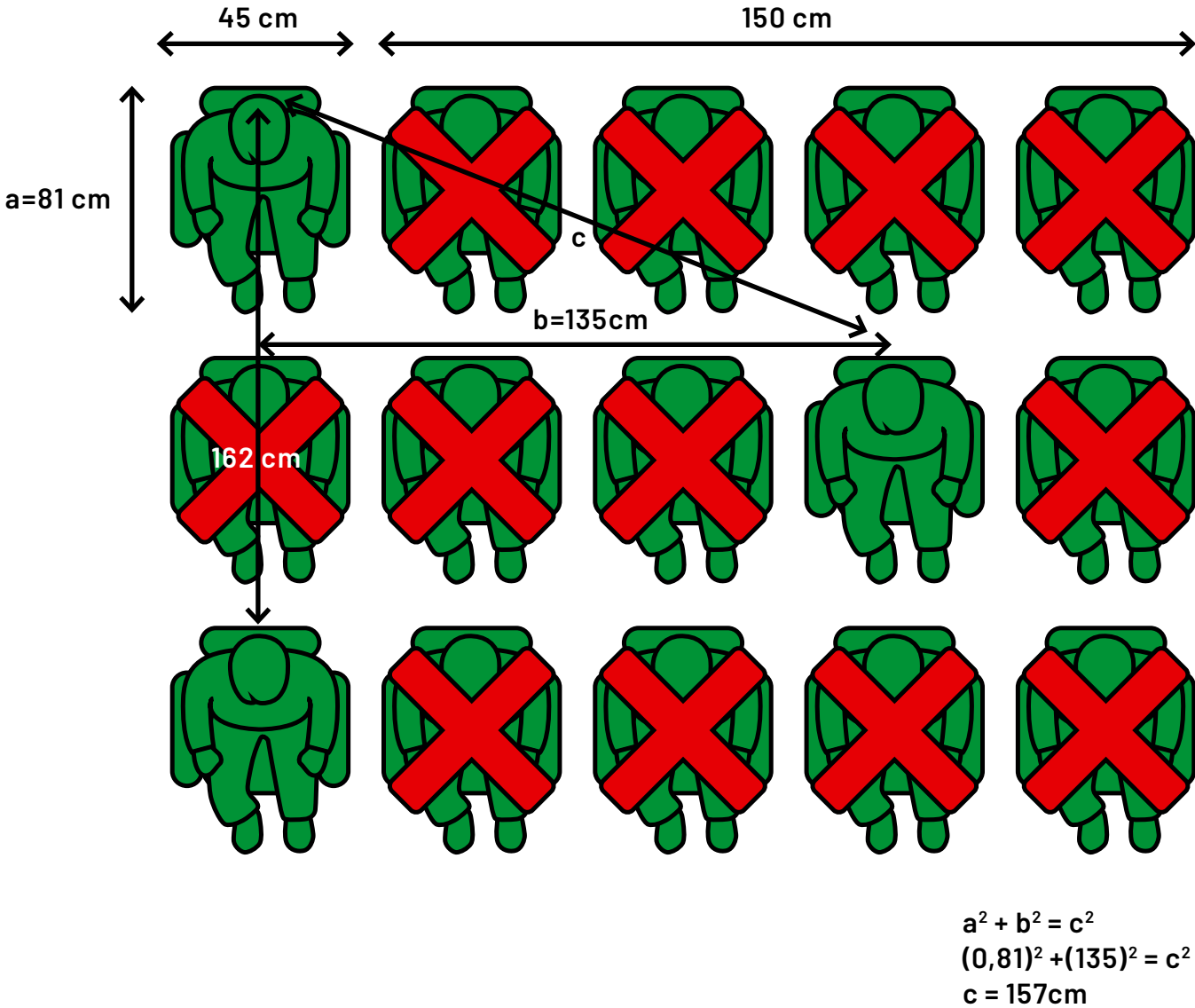
Safe capacity

Voor het bepalen van de 'safe capacity' is het van belang om per stadion de afmetingen per zitplaats op de verschillende tribunedelen vast te stellen. Verder speelt de breedte van de trap een rol. Als er personen over de trap lopen, kan dat van invloed zijn op de personen die op de naastgelegen stoelen zitten.

Vervolgens moet worden berekend hoe veel stoelen er vrij dienen te blijven om de 1,5 meter afstand tussen bezoekers te bereiken. In veel stadions zal dit 3 à 4 stoelen zijn. De afstand van 1,5 meter geldt niet alleen naast een bezette stoel, maar ook aan de voorzijde, de achterzijde en diagonaal.

Onderstaand figuur is een voorbeeld van hoe dat er in de praktijk uit kan zien. Hierbij is geen rekening gehouden met het hoogteverschil tussen de achter elkaar gelegen rijen. Dit hoogteverschil, dat per stadion/tribunedeel kan verschillen, zal de afstand tussen de stoelen verder vergroten dan op de afbeelding is weergegeven. Uitgangspunt hierbij is dat bezoekers elkaar vluchtig kunnen passeren. Indien de regelgeving dit echter toch vereist, kan het dragen van aanvullende beschermingsmiddelen hierbij in overweging worden genomen.

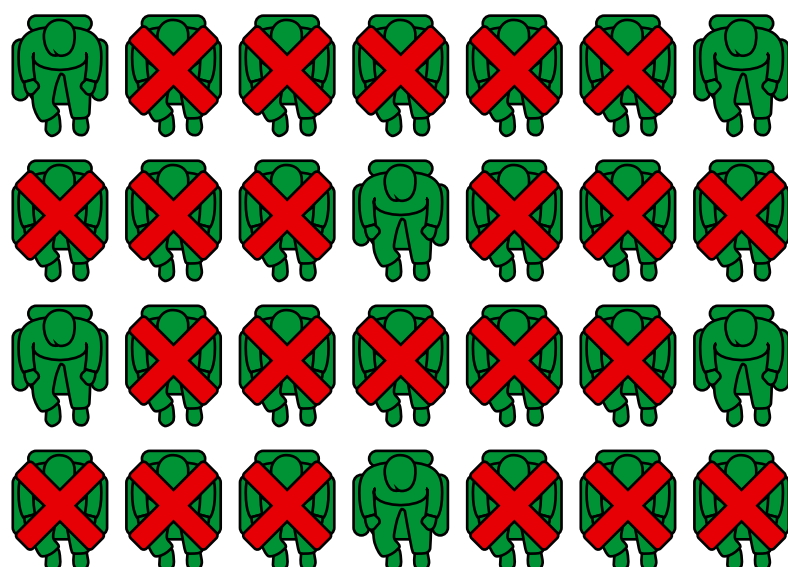
Lokaal kan aan de hand van bovenstaande randvoorwaarden een verkoop- en vulscenario worden opgesteld per stadion en tribunedeel. Dit kan leiden tot de volgende geschatte vulgraad:

Wijze van verkoop per tribunedeel	Geschat verkoop-percentage	Opmerking
Individuele tickets	15% - 20%	
Tweetallen	20% - 25%	
Drietallen	25% - 30%	
Groepen (< 18 jaar oud)	Minimaal 35%	Dienen wel afstand te bewaren tot volwassenen uit een ander huishouden (leraren vs. leerlingen bijv.)

Vulling van tribune (individuele tickets)

Het is noodzakelijk om tussen de stoelen op dezelfde rij 4 à 5 plaatsen vrij te houden, afhankelijk van de lokale situatie (zie bovenstaande afbeelding en berekening).

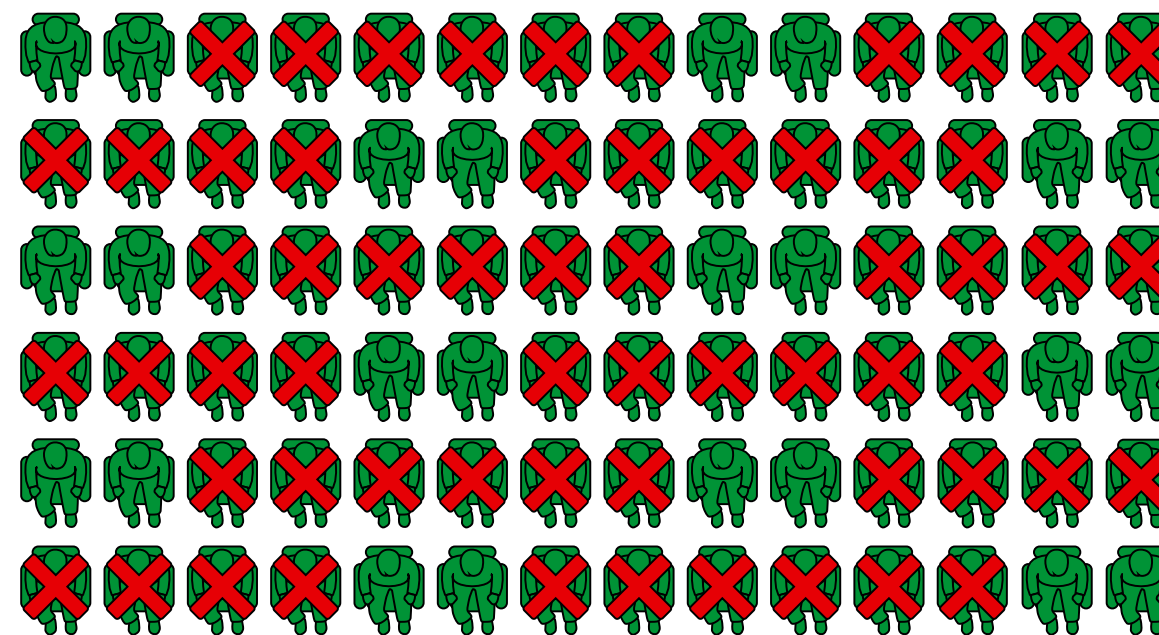
Voor en achter iedere bezette stoel dient eveneens een stoel vrij te blijven. Bij verkoop van enkel individuele tickets, zou de capaciteit van tribunedelen die op deze wijze worden gevuld ongeveer tussen de **15% - 20%** zijn, afhankelijk van onder meer de afmeting van stoelen en rijhoogte.

Afbeelding: Indeling bij verkoop individuele tickets

Families en huishoudens:

Op personen uit eenzelfde huishouden is de anderhalve meter maatregel niet van toepassing. Er zou dan ook gekozen kunnen worden om vakken zodanig in te richten dat zij wel direct naast elkaar kunnen plaatsnemen. Dit zou leiden tot een vulgraad van **20% tot 25% per tribunedeel**, afhankelijk van de lokale situatie.

Afbeelding: Indeling bij verkoop tweetallen

Uiteraard bestaan er gezinnen / huishoudens / groepen van meer dan twee personen.

Indien er bijvoorbeeld gewerkt wordt met drietallen kan de vulgraad oplopen (**tot circa 30%**).

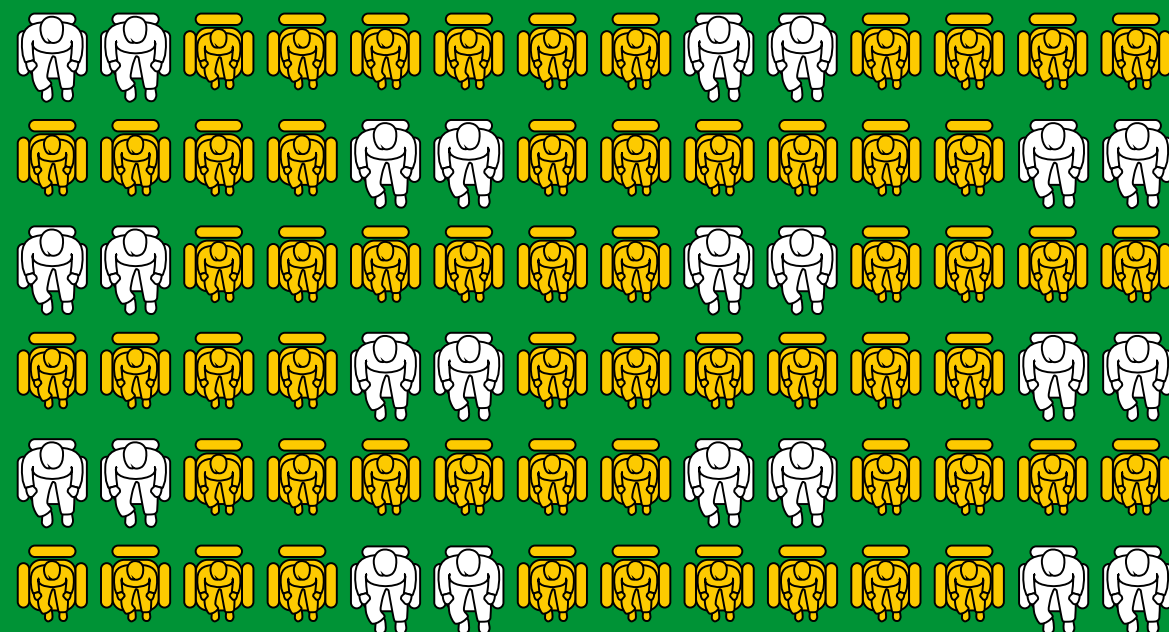
UITZONDERINGEN OP 1,5 METER:

- Personen uit hetzelfde huishouden (woonadres)
- Personen onder de 18 onderling (moeten wel 1,5 meter tot volwassenen aanhouden)
- Kinderen t/m 12 (hoeven geen 1,5 meter afstand te houden van elkaar én volwassenen)

Rekenvoorbeeld uitzonderingen 1,5 meter:

Het samen plaatsen van groepen jongeren tot 18 jaar die onderling geen 1,5 meter afstand hoeven te houden, zorgt voor een verdere optimalisatie van de vulgraad van stadions en kan lokaal tot significant oplopende vulpercentages leiden.

Ook kan worden gedacht aan samen plaatsen van gezinnen met kinderen tot en met 12 jaar oud. Zij hoeven geen 1,5 meter afstand te houden van elkaar en/of volwassenen. Aan weerszijden van de kinderen kunnen dan ouders geplaatst worden. Op deze wijze dienen kinderen als 'buffer' tussen volwassenen en kunnen tussenliggende stoelen maximaal worden opgevuld. De afstand tussen de volwassenen uit verschillende huishoudens dient wel altijd 1,5 meter te zijn op de tribune.

Afbeelding: Indeling bij verkoop gezinnen

3.2 GEREgistreERDE KAARTVERKOOP

- Er dient in deze fase alleen gewerkt te worden met geregistreerde en geplaatste kaartverkoop. De koper moet instemmen met het afgeven van persoonsgegevens van zichzelf en van eventuele andere bezoekers die hij/zij meeneemt naar het stadion.
- Om na afloop een eventueel bron- en contactonderzoek goed te kunnen uitvoeren, is het van belang dat het inzichtelijk is waar bezoekers zich in het stadion hebben bevonden tijdens de wedstrijd (ingang, sector / tribune(deel)).
- Op de website van de BVO/organisator wordt bij de kaartverkoop direct duidelijk verwezen naar de geldende (hygiëne)voorschriften, gezondheidscheck en geldende aanvullende stadionregels.
- Stuur de gezondheidscheck mee met de kaartverkoop.
- Kaartverkoop geschiedt bij voorkeur online. Dit is in principe mogelijk tot op de dag van de wedstrijd. In de communicatie wordt hierop aangestuurd.

Aan elk uitgegeven ticket moet een naam en vak/rij/stoel zijn gekoppeld.

- Kaarthouders die niet zelf naar de wedstrijd gaan (bijvoorbeeld personen met meerdere seizoenkaarten) moeten kenbaar kunnen maken wie bij de wedstrijd aanwezig is of is geweest.
- Ook voor zakelijke relaties en genodigden geldt dat aan elk uitgegeven ticket een naam en vak/rij/stoel moet zijn gekoppeld.
- Kassaverkoop op de dag van het evenement wordt afgeraden. Indien dit toch noodzakelijk is, dient dit op een veilige manier georganiseerd te worden. Scheiding en afstand tussen bezoekers en kassamedewerkers en organisatie van wachtrijen zijn hierbij van belang. Ook dient bij kassaverkoop een goede registratie te worden bijgehouden en aan elk uitgegeven ticket een naam en vak/rij/stoel worden gekoppeld.
- Afhankelijk van het principe hoe kaarten worden verkocht/toegewezen is het aan te bevelen om een lijst van geïnteresseerden bij te houden,

die in eerste instantie geen kaart konden bemachtigen. Bij een wijziging in capaciteit tussen start kaartverkoop en de wedstrijd(en) komt een dergelijke administratie mogelijk van pas.

3.3 DOELGROEPEN

Er moet lokaal worden afgestemd welke personen toegang krijgen tot het stadion. Geen club is hetzelfde; niet alleen de schaalgrootte verschilt maar ook de samenstelling, wensen en behoeften van de achterban. Ook zijn er lokaal grote verschillen in het aantal seizoenkaarten dat al is verkocht, waardoor er op dit vlak geen centrale richtlijn kan worden aangehouden. Clubs dienen, samen met lokale ketenpartners, supportersverenigingen en overige stakeholders een afweging te maken hoe de kaartverdeling zal zijn binnen de (tijdelijke) beperkte stadioncapaciteit.

Wel wordt geadviseerd om te onderzoeken op welke wijze deze beperkte capaciteit optimaal kan worden benut en gemaximaliseerd. Dit kan door bijvoorbeeld het samen plaatsen van huisgenoten, families en/of jongeren onder de 18, zonder dat hiertussen stoelen hoeven worden vrijgehouden.

Communicatie en transparantie over de gekozen selectiecriteria is belangrijk, zeker bij clubs en stadions waarbij de animo de capaciteit structureel overstijgt.

3.4 INFORMEREN & HANDHAVEN

Het organiseren van wedstrijden met een beperkt aantal bezoekers is zeer complex en het zal veel flexibiliteit, aanpassingsvermogen en inlevingsvermogen vragen van alle betrokkenen. Om wedstrijden onder deze omstandigheden succesvol te kunnen organiseren is het van belang dat alle betrokkenen, onder wie bezoekers en supporters, de gekozen werkwijze begrijpen, accepteren en omarmen.

Indien dit het geval is, zullen de supporters zelf verantwoordelijkheid nemen en hopelijk elkaar zelfs corrigeren als dat nodig is. Dit is bijzonder gewenst, omdat corrigerend optreden door veiligheidspersoneel in deze periode extra risico's met zich meebrengt. Escalatie en noodzaak tot fysiek contact is zeer onwenselijk. De rol van het veiligheidspersoneel verschuift in de 'coronatijd' bij voorkeur naar informeren en begeleidend: zij maken wedstrijdbezoek weer mogelijk!

Tegelijkertijd, om te voorkomen dat het betaald voetbal terugvalt naar plateau 5 en wedstrijden weer zonder publiek moeten worden gespeeld, moeten aanvullende stadionregels lokaal worden opgesteld om bezoekers te wijzen op de (tijdelijke) nieuwe gedragsregels. Er moet worden afgestemd welke rol veiligheidsscoördinatoren, SLO's, supportersverenigingen en veiligheidspersoneel aannemen bij het voorkomen van, en omgaan met overtredingen, en het handhaven op de geldende voorwaarden.

Wanneer er, ondanks bovenstaande, in een specifiek stadion toch massaal de coronavoorschriften worden overtreden, kan dit verstrekende negatieve gevolgen hebben voor alle BVO's en het gehele betaald voetbal. Handhaving is noodzakelijk voor een veilig en gezond verblijf in voetbalstadions en om een blijvende openstelling van het stadion mogelijk te maken.

Indien de coronavoorschriften (vastgelegd in de stadionregels) op grote schaal overtreden worden, gelden de stappen zoals beschreven in het handboek competitiezaken betaald voetbal 2020/21:

- 1** In voorkomende gevallen roept de stadionspeaker bij grootschalige overtredingen van de coronavoorschriften het publiek op om de voorschriften in acht te nemen. De omroeper doet dit op aangeven van de veiligheidsscoördinator.
- 2** De stadionspeaker vervult een neutrale rol in zijn mededelingen en oproepen aan het publiek.
- 3** (Veiligheids-)functionarissen en/of spelers van de betreffende BVO trachten de rust te herstellen. Zij gebruiken daarbij de omroepinstallatie of ondernemen andere maatregelen die binnen hun vermogen liggen.
- 4** Alle bij de wedstrijdorganisatie betrokken (veiligheids-)functionarissen zijn direct bereikbaar in geval van dergelijke overtredingen. Dit dient mogelijk te worden gemaakt met behulp van adequate communicatievoorzieningen.
- 5** Bij herhaaldelijke overtredingen zal de BVO in overleg treden met de lokale autoriteiten over de te nemen vervolgstappen.

Voor individuele overtredingen van de coronavoorschriften is de richtlijn Termijn Stadionverbod voor seizoen 2020/'21 hierop aangevuld/aangepast. Wij adviseren clubs om eerst de SLO's en supportersverenigingen voldoende ruimte te geven om dezelfde week nog in gesprek te gaan met de betreffende supporter(s) om hun/hem/haar te wijzen op de mogelijk verregaande gevolgen voor de club en het betaald voetbal. Mocht dit niet het gewenste resultaat opleveren dan kan een supporter in een uiterst geval alsnog worden doorgemeld voor een landelijk stadionverbod.

3.5 UITSUPPORTERS

Het stapsgewijs weer bezoekers toelaten tot voetbalstadions vergt de nodige inspanningen op het handhaven van de aanvullende voorwaarden voor stadionbezoek in deze fase. Het beheersbaar van- en naar het stadion krijgen van supporters van de thuisspelende club zal bij de start ongetwijfeld uitdagingen met zich meebrengen. Om deze reden hebben de burgemeesters en de politie aangegeven dat uitsupporters in de opstart van dit plateau niet aanwezig mogen zijn. Overige argumenten hierbij zijn:

- Onbekendheid met de lokale invulling van het 1,5 meter beleid.
- Animositeit tussen supportersgroepen kan leiden tot ongewenste spanningen, terwijl discipline momenteel vereist is.
- Veel BVO's zullen binnen de 1,5 meter regels niet alle seizoenkaarthouders kunnen plaatsen op de reguliere tribunes. Om deze groep (voorverkochte) kaarthouders toch zo veel mogelijk te kunnen toelaten, zal de wens bestaan om ook uitvakken te kunnen gebruiken om seizoenkaarthouders te faciliteren.

Bij versoepelingen m.b.t. het toelaten van supporters bij voetbalwedstrijden zal per fase/plateau/protocol opnieuw worden bekeken of het toelaten van uitsupporters mogelijk is. Het Supporterscollectief Nederland wordt hierbij tijdig betrokken. Het doel is om zo snel mogelijk weer met supporters van beide partijen te spelen.

De burgemeesters en de politie hebben aangegeven dat het niet toelaten van uitsupporters in het huidige protocol is opgenomen als tijdelijke maatregel. Zodra het mogelijk is, zullen uitsupporters bij alle wedstrijden weer welkom zijn. Er wordt hierbij geen onderscheid gemaakt tussen wedstrijden.

Bij versoepelingen m.b.t. het toelaten van supporters bij voetbalwedstrijden zal per fase/plateau/protocol opnieuw worden bekeken of het toelaten van uitsupporters mogelijk is. Het Supporterscollectief Nederland wordt hierbij tijdig betrokken.

HOOFDSTUK 4

WEDSTRIJDDAG: INSTROOM

4.1 MOBILITEIT

Om samen met de lokale ketenpartners goede planvorming te kunnen maken op het gebied van verkeer en mobiliteit rondom wedstrijden, is het van belang om een goed beeld te hebben van de herkomst en vervoerswijze van stadionbezoekers. Het inzichtelijk maken van het te verwachten aantal auto's, bussen, bezoekers in het openbaar vervoer of te voet/fiets zorgt ervoor dat hier adequaat op kan worden ingespeeld en, indien nodig, eventueel kan worden bijgestuurd om bijvoorbeeld drukte te spreiden.

Er moet afstemming worden gezocht met lokale ketenpartners over de aanrijdroutes en tijdstippen van (beide) spelersbussen voorafgaand aan wedstrijden. Dit om eventuele ongeplande of ongewenste ontvangsten of 'uitzwaaimomenten' te kunnen coördineren.

Georganiseerd pendelvervoer is mogelijk. Hiervoor zijn de geldende protocollen voor het gebruik van touringcars van kracht.

4.2 INSTROOM

Hoewel het te verwachten aantal bezoekers lager zal zijn dan bij gebruik van de volledige capaciteit van het stadion, is het van groot belang om tijdens de instroom en het vullen van de tribunes goed de bezoekersstromen te doseren en te zorgen dat bezoekers zich aan de 1,5 meter richtlijn houden.

De aanbeveling is dan ook om te werken met tijdvakken tijdens de instroom van het stadion, waarin supporters van aangewezen tribunes en ingangen het stadion kunnen betreden. Op deze manier wordt voorkomen dat er een piekdrukte ontstaat bij ingangen op de laatste momenten voordat de wedstrijd begint. Het wegnemen van tijdsdruk zorgt er tevens voor dat bezoekers makkelijker en beter te sturen zijn.

Te denken valt aan tijdvakken van 15-20 minuten, waarbij enkele tribunes of segmenten worden toegelaten tot het stadion. Het primaire doel hiervan is het creëren van een sturingsmechanisme.

Door het werken met tijdvakken, zijn de eerste bezoekers vroeg in het stadion. Wellicht (veel) vroeger dan normaliter het geval is. Hiermee dient dan ook rekening te worden gehouden met het stadionprogramma en inzettijden van veiligheidspersoneel.

4.3 RIJFORMING

In enkele lokale situaties kan het ook noodzakelijk zijn dat er buffer/wachtgebieden moeten worden ingericht waar bezoekers zich verzamelen (uiteraard de 1,5 meter regel in acht nemend), voordat zij geregistreerd naar de betreffende stadioningenangen kunnen worden geleid. Geadviseerd wordt om in het geval dat bufferzones worden ingesteld voor enig entertainment te zorgen om zo de wachttijd gevoelsmatig te verkorten. Denk hierbij aan de inzet van een clubspeaker en een videowall met club tv/hogtepunten van eerdere wedstrijden etc. Het biedt tevens de mogelijkheid om de supporters van de laatste informatie te voorzien over onder meer instroomfasering en triage.

Om rijvorming bij de ingangen op een goede en veilige manier te organiseren is het noodzakelijk om deze goed te structureren (hekken) en de veilige afstand tussen bezoekers te markeren (vakken of cirkels op de grond aanbrengen). Over het algemeen werken cirkels hierin beter, aangezien vakken verwarring kunnen veroorzaken over waar men moet gaan staan (in het midden, voor of achter de streep). Binnen een cirkel is dit duidelijker en wanneer de cirkel vrij is, kan de bezoeker doorschuiven naar de volgende.

Er moet rekening worden gehouden met een halvering van de doorloopsnelheid bij ingangen. De afstand tussen de bezoekers en een lagere handelingssnelheid bij kaartcontroles leiden tot een reductie van naar verwachting zo'n 50% ten opzichte van een normale instroom.

Aangeraden wordt ook om te overwegen om aangrenzende tourniquets te sluiten, zodat er ook tussen de tourniquets die in gebruik zijn 1,5 meter afstand kan worden gehouden.

4.4 KAARTCONTROLE

Bij veel stadions wordt bij de kaartcontrole gebruik gemaakt van hoge tourniquets, waarbij bezoekers zelf de kaart voor de kaartlezers houden en vervolgens het poortje doorduwen. Doorgaans gebeurt dit met de handen. Dit kan leiden tot een overdrachtsrisico. Het desinfecteren van de tourniquets zou hiervoor een oplossing kunnen zijn, mits dit zeer frequent plaatsvindt. Ook het creëren van extra faciliteiten om handen te wassen en/of te ontsmetten voordat bezoekers

bij de tourniquets komen en direct voorbij de ingang, beperkt dit risico. Een alternatief zou kunnen zijn om bezoekers te instrueren om de tourniquet met de voet of de schouder open te duwen.

Ook zou er gekozen kunnen worden om een alternatieve ingangsconstructie te creëren middels dranghekken (via bijvoorbeeld een zijhek naast de ingang). Wel moet goed rekening worden gehouden met de ontvluchtingsmogelijkheden als deze constructie in een vluchtweg wordt geplaatst.

In dit geval, maar ook bij stadions waar het veiligheidspersoneel met handscanners kaartcontrole uitvoert, kan de regelgeving voorschrijven dat het veiligheidspersoneel moet worden uitgerust met persoonlijke beschermingsmiddelen als handschoenen en/of mond- en neusmaskers. Bezoekers dienen de kaart te tonen, waarna de kaart gescand kan worden. Het aanpakken en overdragen van toegangsbewijzen door veiligheidspersoneel is onwenselijk. Eenzelfde procedure zou moeten worden gehanteerd bij het uitvoeren van een eventuele ID-controle.

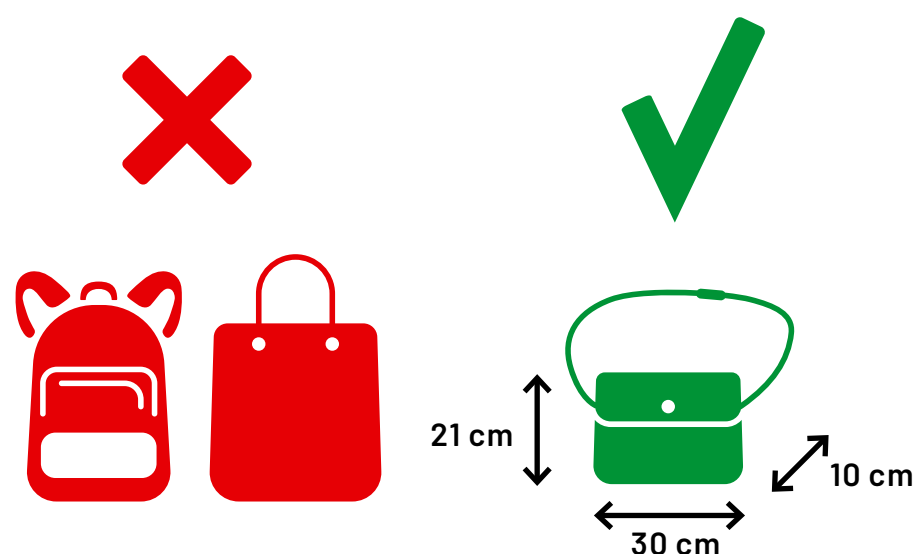
4.5 VEILIGHEIDSCONTROLES INGANGEN

Het is bij wedstrijden gebruikelijk dat bij ingangen visitatie plaatsvindt, al dan niet steekproefsgewijs. Bij de meeste BVO's is deze er voornamelijk op gericht om vuurwerk en/of verboden voorwerpen te onderscheppen. Het visiteren leidt tot fysiek contact tussen bezoekers en veiligheidspersoneel.

Gezien de lage(re) bezoekersaantallen, is de verwachting dat het risico op het meebrengen en gebruik van deze voorwerpen afneemt. De pakkans in het kader van een dadergerichte aanpak is daarnaast aanzienlijk groter indien dit toch voorkomt. Goed onderhoud en dekking van het camerasysteem is hierbij dan ook nog belangrijker dan gebruikelijk. Geadviseerd wordt dan ook om een visitatiebeleid te voeren bij de ingangen, in overleg met de lokale autoriteiten.

In geval visitatie gewenst is, dan dient dit te gebeuren door personeel dat eventueel is voorzien van aanvullende beschermingsmiddelen en altijd vanaf de achterzijde van de bezoeker om direct (face to face) contact te voorkomen.

Bij het organiseren van wedstrijden met beperkte aanwezigheid van publiek, geldt een aangescherpt tassenbeleid. Alleen tassen van A4 formaat (30,0 cm x 21,0 cm x 10,0 cm) of kleiner worden toegelaten. Het is niet toegestaan grote tassen, koffers of goederen groter dan A4 formaat mee te nemen naar het stadion. Dit bespoedigt de doorstroom bij de veiligheidscontroles en beperkt de fysieke afstand tussen personeel en bezoekers. Het is van belang dit tassenverbod duidelijk vooraf te communiceren naar kaarthouders.

In de KNVB-standaardvoorwaarden én de meeste huisregels van BVO's of stadions staat vermeld dat het niet is toegestaan het gezicht zodanig te bedekken door middel van hoofddekseis, shawls en/of andere materialen waardoor herkenning door veiligheidspersoneel onmogelijk wordt gemaakt. In deze uitzonderlijke tijd wordt geadviseerd om bij mond- en neusmaskers hier een uitzondering op te maken. Het onherkenbaar maken middels bivakmutsen, bandana's etc. blijft vanzelfsprekend niet toegestaan.

4.6 TRAPPENHUIZEN/ ROLTRAPPEN /LIFTEN

Ook op trappen en roltrappen moet de drukte worden gereguleerd. Met name de leuningn brengen een overdrachtsrisico met zich mee wanneer bezoekers deze vastpakken. Hier zijn dan ook aanvullende hygiëne-maatregelen nodig, zoals regelmatige desinfectie. Het aanbieden van voldoende mogelijkheden voor het wassen/desinfecteren van handen voor en na gebruik van deze faciliteiten is ook van belang.

Voor roltrappen geldt het volgende advies:

- Breng signing aan boven- en onderaan de roltrap om onderstaande punten te benadrukken.
- Houd 1,5 meter afstand van elkaar op roltrappen. 1,5 meter is ongeveer gelijk aan 4 traptreden.
- Haal elkaar niet in.
- Blijf aan de zijkant staan in het geval van een naastgelegen roltrap. Draai uw hoofd eventueel opzij wanneer er een passagier op de naastgelegen roltrap passeert. Indien de roltrappen zeer dicht naast elkaar liggen adviseren we slechts één roltrap in één richting actief te gebruiken en voor de gebruikersstroom in de andere richting een alternatieve route te creëren.
- Voor de veiligheid houdt u uzelf vast aan de leuningband. Doe dit echter met gebruik van een issue, (plastic) handschoenen of desinfecteer uw handen na gebruik met een desinfecterende handgel.

Tips voor verantwoord gebruik van een (rol)trap tijdens het Coronavirus

1 Niet inhalen en blijf rechts staan

In de maatregelen van het RIVM staat beschreven dat we 1,5 meter afstand van elkaar moeten houden. Op het moment dat je in gaat halen op de roltrap kom je dicht bij elkaar, wat het risico op besmetting mogelijk vergroot. Probeer ook zoveel mogelijk rechts aan te houden.

2 Hou op de (rol)trap minimaal 4 treden afstand

Ook dit heeft te maken met de richtlijn van 1,5 meter van het RIVM. Om gepaste afstand te bewaren adviseren wij om minimaal 4 treden tussen de persoon voor je te houden.

3 Hou op een hellingbaan 1,5 meter afstand van elkaar en blijf rechts staan.

4 Leuningband wel vasthouden

In verband met jouw veiligheid en om valgevaar te voorkomen adviseren wij je om de leuningband wel vast te houden. Maar wel met de onderstaande maatregelen.

A Gebruik een tissue, doekje of je mouw

B Niet beschikbaar?

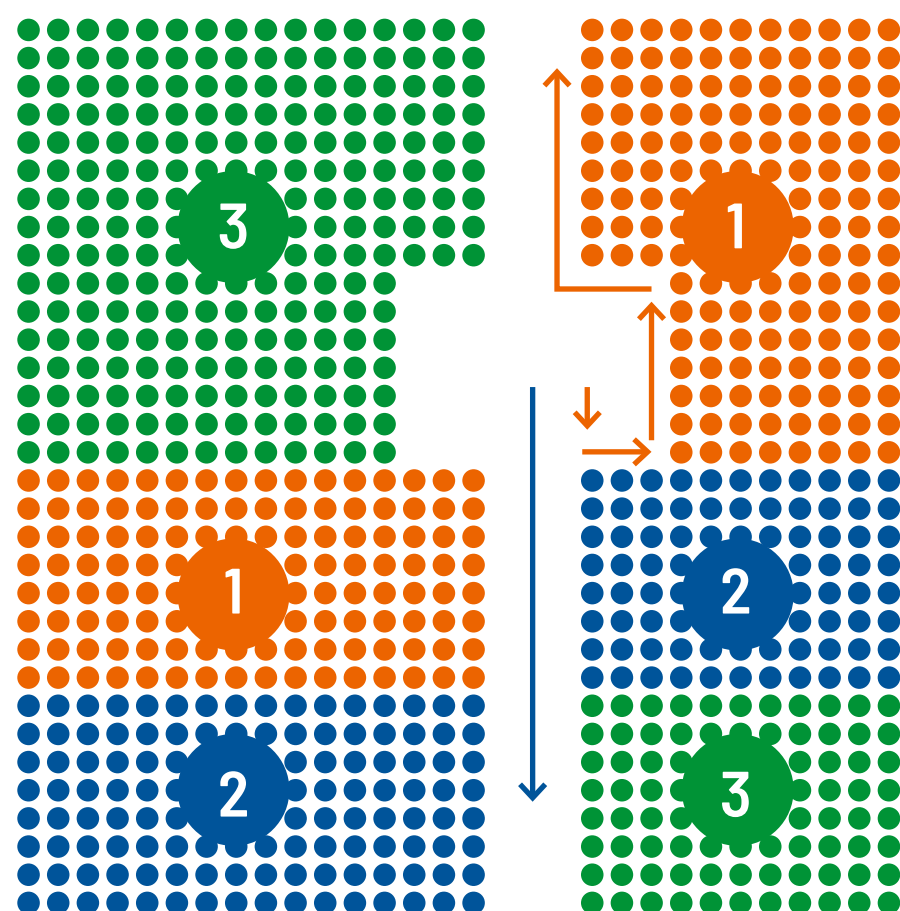
Heb je geen tissue, doekje of mouw bij de hand? Hou dan de leuningband vast met op- en afstappen en was daarna je handen of gebruik desinfecterende handgel.

Voor liftgebruik geldt het volgende advies:

- Laat andere passagiers eerst uitstappen voor u de lift betreedt. Houdt de 1,5 meter in acht.
- Gebruik de lift bij voorkeur alléén of uitsluitend met personen eigen huishouden.
- Indien de lift groot genoeg is markeer de vloer met tape om 1,5 meter afstand duidelijk te maken.
- Gebruik geen leuning. Leun niet tegen deuren en wanden aan.
- Druk op de knop van uw bestemming met uw elleboog, gebruik een tissue of een dunne rubberen handschoen. Gebruik bij voorkeur niet uw blote vingers.
- Bij touchscreen drukknoppen kunt u in de meeste gevallen gebruik maken van dunne handschoenen, een tissue of een ontblote elleboog.
- Reinig de drukknoppen regelmatig met een licht vochtige doek en wat desinfectiemiddel. Realiseer u dat dit een elektrisch component is.
- Gebruik niet te veel vocht en spuit geen middelen direct op de drukknop.
- Was na gebruik uw handen of gebruik desinfecterende handgel.

4.7 TRIBUNE VULLING

Om tribunes te vullen, en uiteindelijk ook te laten leegstromen, zonder dat vakopgangen en trappen op enig moment te druk worden, kan ervoor gekozen worden om ook hier tijdvakken te hanteren. Onderstaand een voorbeeld van een tribune die via de achterzijde worden geladen.

4.8 GEBRUIK SAFE STANDING & STAANTRIBUNES

Aangezien eventuele safe standing tribunes altijd gekoppeld zijn aan stoelen, kunnen deze worden ingezet om geplaatste verkoop te organiseren. Bezoekers dienen dan ook te zitten tijdens de wedstrijd.

Uitgangspunt is dat ook hier minimaal 1,5 meter afstand altijd wordt aangehouden en er geplaatst verkocht moet worden om eventueel noodzakelijk bron- en contactonderzoek te ondersteunen.

Voor staantribunes geldt dat er doorgaans geen stoelen aanwezig zijn. Binnen de huidige overheidsmaatregelen geldt de verplichting dat alleen zitplaatsen mogen worden verkocht. Staantribunes kunnen daarom niet worden gebruikt op dit moment. Het (terug)plaatsen van stoelen op deze tribunedelen (in overleg met, en met goedkeuring van de lokale autoriteiten) zou ertoe kunnen leiden dat deze tribunes wel voldoen.

Het afbreukrisico voor de organisatie van wedstrijden bij onjuist gebruik van deze tribunes is groot en er zal een zorgvuldige afweging gemaakt moeten worden of en hoe deze tribunes verantwoord te gebruiken zijn. Aangezien deze tribunes veelal gebruikt worden voor de plaatsing van fanatiekere supporters en het hierbij niet gebruikelijk is om (op de eigen plaats) te zitten, zal de handhaving en acceptatie van stewarding op deze tribunes doorgaans lastiger zijn. Hierop is extra aandacht nodig vanuit informatieborden en communicatie. Het advies is om met markering op de safe standing-railing en vloer extra te benadrukken wat de 1,5 meter afstand betreft. Verder is communicatie en beïnvloeding door SLO's en supportersverenigingen essentieel om supporters ook op deze tribunes 1,5 meter afstand te laten houden.

HOOFDSTUK 5

WEDSTRIJDDAG: TIJDENS WEDSTRIJD

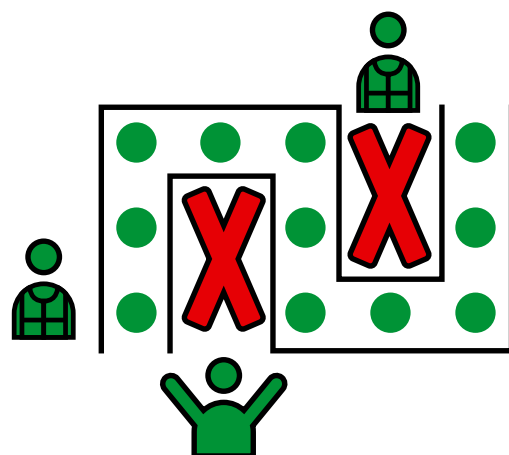
5.1 STADIONPROGRAMMA

Omdat de verblijftijd van de bezoekers in het stadion voor en na de wedstrijd hoogstwaarschijnlijk langer zal zijn, zal het stadionprogramma hierop moeten worden afgestemd. De inhoud en invulling van het stadionprogramma is vanzelfsprekend clubspecifiek. Hieronder enkele richtlijnen en suggesties om een optimale sfeerbeleving - binnen de huidige richtlijnen - neer te zetten:

- **Gebruik van het veld voor stadionprogramma: richtlijn** hierbij is dat het veld vrij en beschikbaar moet zijn wanneer spelers aanwezig zijn op het veld. Dit geldt gedurende de gehele periode van de competitie dat de teams onder het medisch testprotocol vallen. De zijde waar de dug-outs staan kan nooit gebruikt worden. De tijd voor de warming-up, tussen warming-up en opkomst spelers en na afloop van de wedstrijd kan ingezet worden voor stadionprogrammering vanaf het veld. Voorbeelden hiervan zijn latje trap, penalty shootout met supporters, ereronde mascottes, vlaggendragers op de hoeken van het veld en inzet stadionspeakers. Andere activiteiten waarbij de spelers betrokken zijn, zoals bijvoorbeeld de line-up met kinderen, zijn nog niet toegestaan. In de rust is het veld niet beschikbaar voor stadionprogrammering vanwege het warmlopen van de (wissel)spelers.
- **Inzet digitale technieken:** het advies is om zo veel mogelijk gebruik te maken van digitale technieken bij de invulling van de stadionprogrammering. Denk daarbij aan het gebruik van clubapps met unieke content, de stadionschermen voor het afspelen van bijvoorbeeld hoogtepunten en het livestreamen van de persconferentie na afloop. Ook een digitale quiz met fan of the match, man of the match, bingo met stoelnummers en/of andere win-acties kan zorgen voor het nodige entertainment voor het publiek.

5.2 TOILETTEN

- De toiletcapaciteit zal afnemen omdat ook hier 1,5 meter afstand dient te worden aangehouden.
- Het plaatsen van tijdelijke extra toiletvoorzieningen waar mogelijk, met inachtneming van de ontruimingscapaciteit, wordt aangeraden. Ook het plaatsen van voldoende aanvullende voorzieningen om handen te wassen of te desinfecteren wordt zeer aanbevolen.
- Van urinoirs zal naar schatting 50% geblokkeerd moeten worden zodat supporters niet te dicht naast elkaar staan.
- Toiletten met afscheiding en deuren kunnen gebruikt worden, mits de bezoekers niet gelijktijdig in het voorportaal bij de wasbakken verblijven. Dit zal door stewards of servicemedewerkers gereguleerd moeten worden.
- Toiletten dienen met grote regelmaat schoongemaakt te worden. Het plaatsen van toiletbrilreinigers, waarbij bezoekers zelf de bril kunnen reinigen is een optie.
- Daarnaast dienen deurklinken en oppervlaktes bij onder meer wasbakken regelmatig gereinigd te worden. De inzet van toilet-dames en -heren is hierbij een goede optie.
- Om ongecontroleerde rijvorming op omlopen of in grachten te voorkomen bij toiletten verdient het structureren van deze wachtrijen de aandacht. Het is aan te bevelen een maximaal aantal wachtenden toe te staan om zodoende te zorgen dat de omloop niet te druk wordt. Ook hier zijn informatieborden en markering op vloeren zeer nuttig.

5.3 CATERING

Het verdient de aanbeveling om zo veel mogelijk te voorkomen dat bezoekers onnodig rondlopen voor, tijdens en na de wedstrijd, maar met name ook tijdens de rust. Dit zou kunnen leiden tot situaties waarin de 1,5 meter niet kan worden gegarandeerd. Het heeft dan ook de voorkeur om bezoekers zo veel mogelijk op de tribune te laten verblijven.

Cateringconcepten als rondlopende verkopers, bezorging op de tribune of het klaarzetten van lunchpakketten op stoelen worden aangemoedigd.

Mocht dit niet haalbaar zijn, dan zou het aanbieden van een beperkt assortiment bij cateringpunten een mogelijkheid zijn. Echter, dan moeten er wel extra voorzieningen in acht worden genomen:

- Managen van wachtrij met inachtneming van 1,5 meter afstand tussen wachtenden en de verkopers.
- Indien het onmogelijk is om fysiek 1,5 meter afstand te creëren tussen klant en verkoper, moet worden voorzien in een afscheiding tussen uitgiftepunt en medewerkers (plastic/plexiglas afscheiding).
- Goederen worden op de counter neergezet en niet in de hand meegegeven.
- Betaling zo veel mogelijk contactloos en geen cashgeld.
- Regelmatig reinigen van counter.
- Ook het personeel dient 1,5 meter afstand van elkaar te houden. Idealiter werken medewerkers alleen in het cateringpunt en/of worden voorzien van aanvullende beschermingsmiddelen.
- Werkoppervlakten worden gereinigd conform de horeca-hygiënevoorschriften.
- Werkplekken moeten 1,5 meter van elkaar worden gerealiseerd, tenzij er een goede, fysieke afscheiding gecreëerd kan worden tussen werkplekken, bijvoorbeeld door een tijdelijke wand of andere afscheiding.

5.4 ONTVANGSTRUIMTEN

Net zoals de reguliere publiekscatering, kan in deze fase ook weer gebruik worden gemaakt van de ontvangstruimten voor genodigden, restaurants en eventuele supportershome/cafés in stadions. In deze ruimtes zullen dezelfde voorschriften gelden als in overige horecagelegenheden.

In de horeca is een vaste zitplaats altijd verplicht. Ook hier dient de minimale 1,5 meter afstand te worden gehandhaafd, met uitzondering van personen uit hetzelfde huishouden. Dit moet meegenomen worden in de capaciteitsberekening en toegangsbeleid per ruimte.

5.5 OMLOPEN / GRACHTEN

Naast de capaciteit op de tribune is het belangrijk om te bepalen hoeveel personen er gelijktijdig op publieksomlopen en/of in grachten aanwezig kunnen zijn. Op deze locaties bevinden zich in de meeste stadions de toiletten en cateringpunten.

Bij de berekening van de capaciteit op oplopen of in grachten met de inachtneming van de vereiste 1,5 meter afstand tussen personen, moet rekening gehouden worden met stilstaande en bewegende (lopende) personen.

- Een stilstaand persoon heeft dan gemiddeld 3,6 m² nodig (0,277 persoon per m²).
- Bij personen die in beweging zijn, geldt dat één persoon gemiddeld 4,72 m² nodig heeft (= 0,21 persoon per m²).

In veel gevallen zal het gebruik van omlopen en grachten anders georganiseerd moeten worden dan gebruikelijk. Voorkomen moet worden dat bezoekers op omlopen en in grachten blijven wachten en de maximumcapaciteit wordt overschreden.

Dit kan bewerkstelligd worden door bijvoorbeeld de catering tijdens de instroom zo veel mogelijk gesloten te houden of, afhankelijk van het vulscenario van de tribune, zoals hierboven beschreven te kiezen voor andere cateringconcepten (zoals bezorgen en/of schenken op de tribune).

Openstelling van cateringfaciliteiten na afloop van de wedstrijd zou juist kunnen leiden tot een grotere spreiding van de uitstroom. Toiletgebruik dient uiteraard mogelijk te blijven, maar hiervoor is een belangrijke taak weggelegd voor de stewards, namelijk managen van de wachtrijen en doorverwijzen naar andere toiletten.

5.6 EHBO-RUIMTES

Het vloeroppervlak van EHBO-posten is in veel stadions beperkt en niet zonder meer geschikt voor het handhaven van de 1,5 meter norm. De aanwezigheid van medewerkers, patiënten én eventueel een familielid van een patiënt, past veelal niet binnen de norm. Daarnaast wordt het EHBO-personeel door de aard van de werkzaamheden gedwongen om binnen de 1,5 meter van de patiënt te komen. Wel kan verondersteld worden dat de kans op medische incidenten afneemt door het lagere aantal bezoekers, de afstand die bezoekers tot elkaar bewaren, en de te verwachten reductie van alcoholconsumptie. Toch zijn de volgende maatregelen aan te raden:

- Beschikbaar stellen van voldoende aanvullende medische beschermingsmiddelen aan de EHBO-ers; denk hierbij aan mond- en neusmaskers, handschoenen en eventueel schorten en spatbrillen.
- Het beperken van het aantal familieleden binnen de post om overmatige drukte te voorkomen.
- Opzetten van een tijdelijke extra, ruim opgezette EHBO-post op een buitenlocatie om als 'overlooplocatie' te dienen voor de reguliere eerstehulpstellen.

HOOFDSTUK 6

WEDSTRIJDDAG: UITSTROOM

HOOFDSTUK 6

6.1 UITSTROOM

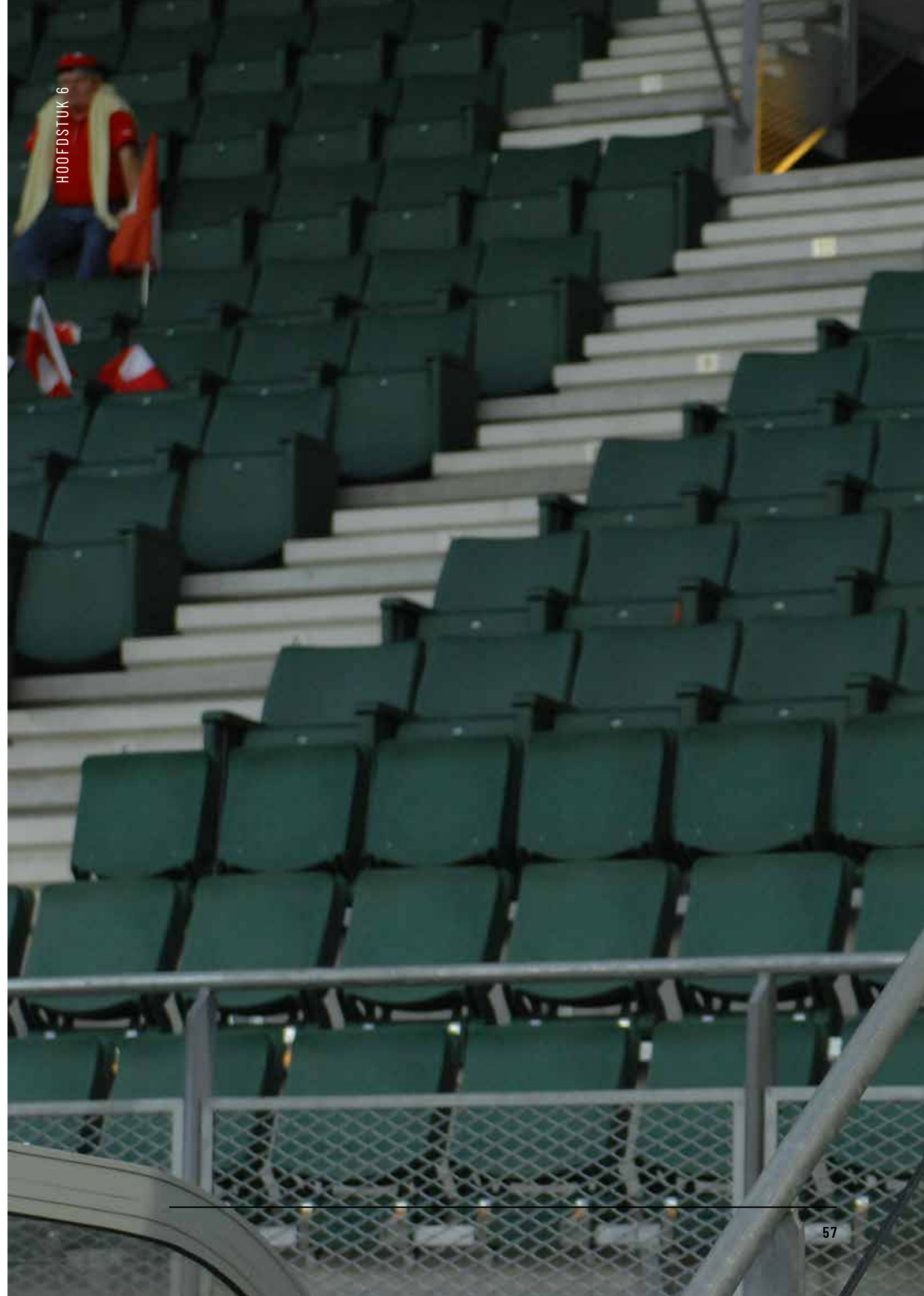
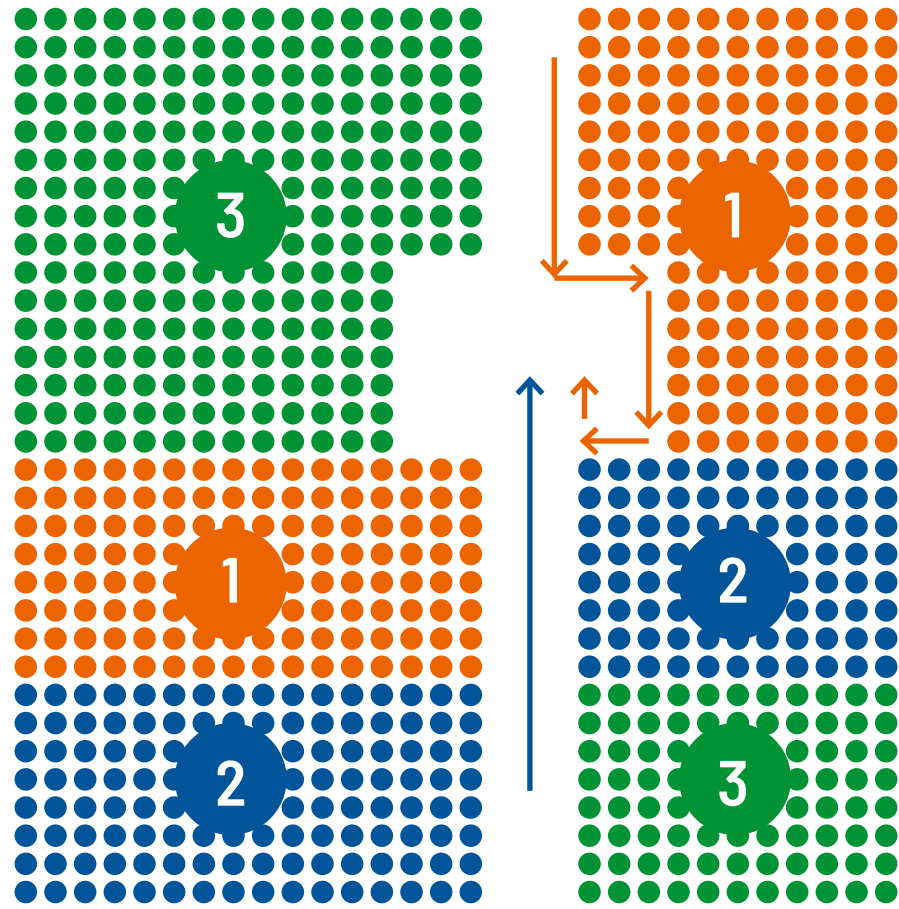
Net zoals tijdens het vullen van het stadion, zal ook het verlaten van het stadion gelijkmatig moeten verlopen. Dit om opstoppingen in grachten, trappenhuizen en omlopen te voorkomen. Ook de gedoseerde aanloop bij parkeerterreinen en OV-voorzieningen is zeer gewenst. Ook op dit onderwerp is communicatie naar bezoekers, het liefst al vooraf, van groot belang.

Stewards en servicemedewerkers handhaven en reguleren de uitstroom door (een aantal) rijen aan te wijzen die het stadion mogen verlaten (aanwijzen per rij, dichtst bij de uitgang gelegen rijen eerst en een zijde van de trap naar beneden, andere zijde naar boven om drukte op de trap te voorkomen. Een scenario 'first in, first out' lijkt hier het meest op zijn plaats, zodat de bezoekers die het eerst (en het langst) voor de wedstrijd aanwezig zijn, de gelegenheid krijgen om als eerste naar buiten te gaan.

Ook op de langere verblijfsduur zal moeten worden ingespeeld met het stadion-programma. Artiesten, wedstrijdbeelden, persconferenties of ander vermaak vanaf het veld kunnen bijdragen aan het geduld van bezoekers die langer moeten wachten voordat zij weer huiswaarts kunnen gaan.

6.2 ONTRUIMING / EVACUATIE

In geval van een calamiteit die leidt tot een gedeeltelijke of algehele ontruiming van het stadion zal er niet worden gehandhaafd op de geldende coronamaatregelen. Er is immers sprake van acuut gevaar voor bezoekers, waardoor de primaire zorg ligt bij het spoedig evacueren van alle aanwezigen. In de meeste gevallen zal de ontruimingscapaciteit, mede ook door de gereduceerde vulling van het stadion, ruim voldoen. Wel moet er zorgvuldig rekening worden gehouden met eventuele obstakels of blokkades door eventuele extra geplaatste tijdelijke voorzieningen voor/rond ingangen zoals dranghekken.

HOOFDSTUK 7

OPENBARE ORDE

HOOFDSTUK 7

Het voetballen met een beperkt aantal supporters in het stadion, betekent waarschijnlijk dat een aanzienlijk deel van de vaste stadionbezoekers (onder anderen seizoenkaarthouders) het stadion niet in kan. De mogelijkheid bestaat dat zij op een andere manier in gezamenlijkheid de wedstrijd van hun club willen volgen. Het is van belang dat er bij het organiseren van wedstrijden met beperkte aanwezigheid van publiek draagvlak en betrokkenheid van supportersgroepen voor dit plateau is als noodzakelijke opstap naar de volgende fase waarbij stadions volledig kunnen worden gevuld. Een belangrijk onderdeel daarin is het beperken van risico's voor de openbare orde.

Ondanks dat er rondom stadions veelal sprake is van publieke ruimte zal hiervoor niet alleen gekeken kunnen worden naar de politie wanneer er sprake is van aanvullende maatregelen. Lokale samenwerking tussen alle partijen waaronder SLO's, supportersverenigingen, stewardorganisaties en handhavers/politie zal moeten worden gecreëerd om de toestroom van stadionbezoekers in goede banen te leiden.

Om te voorkomen dat de toestroom van supporters groter is dan gewenst of dat (groepen) supporters zonder ticket het stadion alsnog proberen te betreden, zal het stadion (en eventueel delen van de stadionomgeving) afgesloten moeten worden. Lokaal zal bekeken moeten worden welke maatregelen noodzakelijk zijn en zullen er afspraken gemaakt moeten worden wie er verantwoordelijk is voor het uitvoeren van deze maatregelen.

HOOFDSTUK 8

SPECIFIEKE DOELGROEPEN

Teams & arbitrage

Beide teams bestaan maximaal uit de volgende aantallen personen die allen geaccrediteerd worden tot het kleedkamergebied en speelveld:

- 11 basisspelers
- 12 wisselspelers
- 7 officials (coaches en staf binnen de dug-out)
- Maximaal 5 extra officials die (technische) ondersteuning leveren aan hun team tijdens de wedstrijd (bijvoorbeeld materiaalman, assistent fysiotherapeut etc.). Deze zitplaatsen moeten zich buiten de technische instructiezone en minimaal vijf meter achter of naast de dug-out bevinden.
- Bij interlands is daarnaast een aanvullend begeleidingsteam/staf (circa 15 personen) van beide landen aanwezig. Zij nemen op de tribune plaats en moeten daarnaast toegang krijgen tot het kleedkamergebied en speelveld. Aangezien het aannemelijk is dat zij ook onder het testbeleid van de teams vallen, dienen zij op de tribune zitplaatsen te krijgen die goed zijn afgeschermd van overige publieksgebieden.

De arbitrage (4 personen bij nationale wedstrijden) dient ook geaccrediteerd te zijn voor het kleedkamergebied en veld. Zij worden opgevangen bij de ingang van het stadion. Ook is er in het kleedkamergebied een liaison van de veiligheidsorganisatie aanwezig die in contact staat met de vierde official.

Ballenjongens/-meisjes

- Het aantal ballenjongens/-meisjes is weer regulier in deze fase.
- De taakstelling van de ballenjongens/-meisjes is wel anders dan gebruikelijk. Hun voornaamste taak is het **desinfecteren van wedstrijdballen**. Om deze reden wordt aanbevolen om deze ballenjongens/-meisjes zorgvuldig te selecteren en te voorzien van een grondige instructie over hun taakstelling.

- Langs het veld worden minimaal 20 wedstrijdballen klaargelegd tegen de boarding om een snelle hervatting van het spel te waarborgen.
- Wanneer een wedstrijdbal buiten de lijnen terechtkomt, desinfecteert een ballenjongen/-meisje deze en legt deze weer terug langs de boarding.
- Ballenjongens/-meisjes werken op minimaal 1,5 meter afstand van andere aanwezigen.

Schoonmaak/ Hygiëneteam

Het is van groot belang dat er voldoende zogenoemde 'hygiëneteam' worden ingezet op wedstrijddagen. De focus dient te liggen op het desinfecteren in de verschillende gebieden:

- **Kleedkamergebied en speelveld:** periodieke desinfectie van oppervlaktes in kleedruimtes en dug-outs voordat de teams arriveren. Wanneer de teams in het stadion aanwezig zijn, moeten kleedruimtes worden gereinigd en gedesinfecteerd op momenten dat er niemand aanwezig is (tijdens de wedstrijd).
- **Overige stadionlocaties:** periodieke desinfectie van oppervlaktes in publiekgebieden, toiletten, deurknoppen, trapleuningen en stoelen. Ook bij het monitoren en bijvullen van desinfectiemiddelen in alle ruimtes is een cruciale rol weggelegd voor deze teams.

TV Productie

Per stadion en/of wedstrijd wordt door de broadcaster een productieplan opgesteld dat afhankelijk is van de grootte van de locatie en productie. Hierop wordt ook het aantal benodigde aanwezige medewerkers vastgesteld. Denk hierbij aan cameracrew, opbouwcrew, regie en presentatie. Rond het kleedkamergebied en het speelveld dient het aantal personeelsleden tot een minimum te worden beperkt. In de overige stadionlocaties geldt het reguliere accreditatiesysteem.

Ook voor de tv-crew gelden de voornoemde hygiënevoorschriften voor medewerkers. Daarnaast is er een aanvullend protocol voor tv-crew opgesteld door de producent waarin onder meer beschreven staat hoe wordt omgegaan met materiaal en opstelling in regiewagens.

Stretcher team

- Naast het veld is de aanwezigheid van een brancard en het bijhorend 'stretcher team' van vier EHBO-ers vereist. Zij nemen, zoals gebruikelijk, plaats aan de zijde waar de dug-outs zich bevinden langs het speelveld. Ook de eventueel aanwezige stadions dokter of pitch-side dokter kan plaatsnemen in dit gebied.
- Zolang het stretcher team niet ingezet wordt op het veld dienen de teamleden ook 1,5 meter afstand te houden van elkaar.
- Voordat de spelers het veld betreden voor de warming-up dient het stretcher team reeds op zijn plaats te zitten. Er moet worden voorkomen dat de EHBO'ers, tenzij noodzakelijk, zich in het kleedkamergebied ophouden.
- Leden van het stretcher team kunnen bij een blessure of noodsituatie bij een speler handelend optreden. Zij dienen daarbij gebruik te maken van de professioneel noodzakelijke beschermingsmiddelen om mogelijke overdracht te voorkomen.

Media

Het aantal mediavertegenwoordigers dat aanwezig kan zijn bij wedstrijden is (in principe) niet gelimiteerd in deze fase en valt binnen de ingecalculeerde veilige capaciteit. De exacte aantallen en indeling van stoelen worden per (lokale) situatie ingeschat en bepaald.

- Het aantal aanwezigen rondom het speelveld dient wel tot een minimum beperkt te worden. Er dient terughoudend omgegaan te worden met het aantal persaccreditaties om de vereiste 1,5 meter afstand te kunnen blijven garanderen.
- Iedereen dient 1,5 meter afstand te houden van elkaar en alle andere aanwezigen.
- Fotografen mogen alleen plaatsnemen aan beide korte zijden en aan de lange zijde tot aan de zestien meter tegenover de dug-outs (aan de kant waar de assistent-scheidsrechter niet actief is). Ook zij dienen altijd 1,5 meter afstand te houden van andere aanwezigen. Onder geen beding mogen zij in of rondom de dug-outs, het kleedkamergebied of de spelerstunnel komen.

- Alle flashsinterviews vinden plaats op een (buiten-)locatie - in ieder geval buiten het kleedkamergebied - waarbij 1,5 meter wordt aangehouden.
- De traditionele post match media-activiteiten voor de non-rightsholders media (NRH) en schrijvende pers kunnen niet in de gebruikelijke vorm plaatsvinden:
 - De mixed zone (de fysieke locatie) blijft gesloten. In de lokale situatie kan gekozen worden voor een alternatieve mixed zone (buitenlocatie zoals gracht en/of vanaf een tribune) op 1,5 meter afstand of digitaal.
 - De perskamer mag geopend zijn voor de persconferentie. Deze dient te zijn ingericht zodat iedereen 1,5 meter van elkaar kan zitten. Ook bij de toegang en looproutes hier naartoe dient deze afstandsregel te worden opgevolgd.
- Net zoals de reguliere publiekscatering en de ontvangstruimtes, kan in deze fase (in principe) ook weer gebruik worden gemaakt van de werkruimtes voor de media. In deze ruimtes zullen dezelfde voorschriften gelden als in overige horecagelegenheden.
- Ook hier dient de minimale 1,5 meter afstand te worden gehandhaafd, met uitzondering van personen uit hetzelfde huishouden. Dit moet meegenomen worden in de capaciteitsberekening en toegangsbeleid per ruimte.

Dopingcontrole

- Het is mogelijk dat een controleur van de Dopingautoriteit of UEFA zich meldt bij het stadion voor controles. Deze dient na aankomst te worden opgevangen en begeleid naar een plaats op de tribune en te worden voorzien van accreditatie tot het kleedkamergebied.
- Direct na de wedstrijd kunnen op de reguliere wijze dopingcontroles worden uitgevoerd. Waar mogelijk worden twee ruimtes ingericht, zodat spelers van beide teams gescheiden kunnen blijven van elkaar en de 1,5 meter afstand gewaarborgd blijft.
- Ten aanzien van de dopingcontroleurs gelden de afspraken zoals gehanteerd door de Dopingautoriteit. Uitgangspunt is ook hier maximale beperking van mogelijke transmissie. Bij voorkeur wordt de dopingcontroleur meegenomen in het testbeleid rondom wedstrijden.

Bij interlands en Europese wedstrijden kunnen er aanvullende voorschriften komen vanuit FIFA of UEFA. Deze voorschriften kunnen extra voorwaarden tot gevolg hebben, maar de uitgangspunten zoals in dit hoofdstuk beschreven dienen in ieder geval te worden gewaarborgd.

HOOFDSTUK 9

SPELERS- GEBIED

Voorkoming van eventuele besmettingen binnen teams is cruciaal om de continuïteit van de competities te waarborgen. Spelers, trainers en staf die onderworpen worden aan het periodieke testbeleid, mogen niet in aanraking komen met overige aanwezigen. Er dient dan ook zorgvuldig om te worden gegaan met de toegangsverlening tot deze specifieke gebieden.

In tegenstelling tot het protocol dat is opgesteld voor het organiseren van wedstrijden zonder publiek, is er geen specifiek accreditatiesysteem vereist. In veel gevallen kunnen BVO's de reguliere dienstkaarten/medewerkerspassen inzetten. Het blijft echter wel nadrukkelijk van groot belang om een strikte scheiding te handhaven tussen het veld, spelerstunnel, kleedkamergebied en alle andere ruimtes van het stadion.

Bij interlands en Europese wedstrijden kunnen er aanvullende voorschriften komen vanuit FIFA of UEFA. Deze voorschriften kunnen extra voorwaarden tot gevolg hebben, maar de uitgangspunten zoals in dit hoofdstuk beschreven dienen in ieder geval te worden gewaarborgd.

9.1 VOORBEREIDING

Opbouw

Mochten er al op de dagen voorafgaand aan de wedstrijd activiteiten (opbouw, voorbereiding, trainingen) in het kleedkamergebied zijn, gelden alle aanvullende hygiënevoorschriften voor aanwezigen. De organisator dient een goede registratie bij te houden van aanwezigen, waaronder ook leveranciers.

Op de wedstrijddag dienen alle voorbereidingen en opbouwwerkzaamheden gereed te zijn voordat de teams arriveren bij het stadion. Vanaf uiterlijk 1,5 uur voor de wedstrijd geldt een strikte scheiding tussen het gebied waarbinnen de beide teams aanwezig zijn en overige aanwezigen.

Schoonmaak

Alle ruimtes die voor, tijdens en na de wedstrijd in gebruik zijn, dienen vooraf grondig te worden schoongemaakt en gedesinfecteerd. Deze werkzaamheden dienen afgerond te zijn op de wedstrijddag voordat de eerste medewerkers aanwezig zijn. Hierna zijn de aanwezige hygiëneteams verantwoordelijk voor het bijhouden van schoonmaak en desinfectie van ruimtes en het bijvullen van handzeep en desinfectiemiddelen.

Veiligheidsoverleg

Er vindt een gedegen vooroverleg plaats tussen beide teams, met betrokkenheid van de gemeente en politie. De afspraken worden vastgelegd in de Keten Voorziening Voetbal (KVV).

Op de wedstrijddag vindt er voordat de teams arriveren een aanvullend veiligheidsoverleg plaats tussen de beide veiligheidscoördinatoren, SLO's en de aanwezige lokale ketenpartners. Hierin worden alle genomen maatregelen besproken en vindt er, waar nodig, bijsturing plaats. Ook zal de veiligheidscoördinator de scheidsrechter na aankomst informeren over de genomen maatregelen en procedures rondom de wedstrijdorganisatie.

9.2 TRANSPORT

Thuis spelend team:

- Spelers en staf van het thuis spelende team reizen bij voorkeur individueel naar het stadion en parkeren zo dicht mogelijk bij de ingang van het kleedkamergebied.
- Mocht het team samenkomen op een externe locatie (trainingscomplex of hotel) en per bus naar het stadion reizen, dan gelden dezelfde voorschriften als voor het busvervoer van het bezoekende team.
- Een goede afstemming van reisschema's tussen beide teams is vereist. Het uitgangspunt moet zijn om beide elftallen niet tegelijkertijd bij het stadion te laten arriveren.

Bezoekend team:

- Het verdient aanbeveling dat het uitspelende team de mogelijkheid onderzoekt om voorafgaand aan wedstrijden te verzamelen in een geschikt hotel. Spelers en staf zouden hierdoor ook veilig met eigen vervoer kunnen reizen van en naar dit hotel als verzamelplaats en hiermee de gezamenlijke reistijd te beperken.
- Omdat bij een positieve test alle personen die langer dan 15 minuten binnen 1,5 meter afstand zijn geweest van positief geteste persoon thuis moeten blijven (ongeacht het dragen van mondklappers), wordt nadrukkelijk geadviseerd om busvervoer op de volgende wijze te organiseren:
 - Tijdens het vervoer wordt altijd de 1,5 meter afstand aangehouden en het aantal bussen wordt hierop afgestemd.
 - Desinfectie van bussen voorafgaand aan gebruik door teamleden is vereist.
 - Wanneer tijdens het vervoer altijd voldoende afstand kan worden aangehouden, is gebruik van aanvullende beschermende materialen niet nodig tenzij anders voorgeschreven in overheidsrichtlijnen.
- De aankomst en vertrek van spelers(bussen) dient adequaat georganiseerd te worden, waarbij een goede scheiding op minimaal 1,5 meter moet worden gerealiseerd tussen teamleden en overige bezoekers op de route naar het kleedkamergebied. Overweeg om hierbij een tijdslot aan te houden waarin teams zich ongestoord naar de kleedkamer kunnen verplaatsen en de ruimte wordt vrijgehouden.

Arbitrage:

- Alle wedstrijdofficials reizen individueel naar het stadion.
- (Assistent-)scheidsrechters verzamelen uiterlijk een uur voorafgaand aan de wedstrijd bij de ingang van het stadion. Bij ontvangst wordt de arbitrage door de liaison van de commandokamer opgevangen en begeleid.
- Bij internationale wedstrijden is er doorgaans wel sprake van georganiseerd vervoer van arbitrage en officials, onder dezelfde voorwaarden als bij busvervoer van teams.
- Waarnemers, coaches en genodigden van arbitrage komen niet in het kleedkamergebied

9.3 VOORAFGAAND AAN WEDSTRIJDEN

Kleedkamers:

- Waar mogelijk worden zo veel mogelijk verschillende kleedkamers ingezet zodat de 1,5 meter afstand kan worden gewaarborgd. Hierbij wordt een splitsing gehanteerd tussen basisspelers, reservespelers en technische staf.
- Indien er niet genoeg ruimtes beschikbaar zijn om deze splitsing aan te houden, moet een tijdplanning gemaakt worden om zo veel mogelijk de 1,5 meter te kunnen aanhouden.
- De tijd die individuen in de kleedkamers doorbrengen moet worden beperkt tot het strikt noodzakelijke (circa 30-40 minuten per speler).

Spelerstunnel:

- In de spelerstunnel dient de minimale afstandsregel van 1,5 meter te worden gehandhaafd (warming-up, betreden speelveld, tijdens de rust en na de wedstrijd).

- De thuisclub is als organisator verantwoordelijk om een tijdschema (countdown to kick-off) op te stellen in overleg met de bezoekende club en arbitrage. Bij interlands en Europese wedstrijden wordt dit door KNVB/UEFA vastgesteld.
- Er moet worden voorkomen dat beide teams tegelijkertijd de spelerstunnel en spelersgebieden betreden/verlaten.

Line-up:

- De elftallen betreden het veld na elkaar. Het thuisspelende team betreedt het veld hierbij als eerste.
- Geen player escorts en clubmascottes bij spelers.
- Geen elftalfoto's.
- Geen stadionspeakers in de technische zones: entertainment dient buiten spelersgebied te worden opgesteld.
- Geen handen schudden voor de wedstrijd.
- Geen fysiek contact bij de toss.
Voor internationale wedstrijden zal vanuit UEFA/KNVB een aanvullend protocol voor pre-match ceremonies (volksliederen, line-up etc.) worden opgesteld.

9.4 TIJDENS DE WEDSTRIJD

Dug-outs en technische zones:

- Op het veld en in het kleedkamergebied worden alleen spelers en staf van de beide teams toegelaten die onderworpen zijn aan tests volgens het testbeleid voor teams.
- Uitzondering hierop zijn de field producer (tv), de liaison van de commandokamer en het hygiëneteam dat hier vanuit hun functie aanwezig moeten kunnen zijn, evenals indien nodig personen met

een All Access-accreditatie. Zij dienen altijd op 1,5 meter afstand van andere aanwezigen te blijven en zullen aanvullende beschermingsmiddelen dragen indien vereist.

- Dug-outs:
 - Binnen bestaande dug-outs dient voldoende ruimte te worden gehouden tussen gebruikte stoelen.
 - Waar mogelijk kan de direct aangrenzende tribune gebruikt worden om de hoeveelheid stoelen binnen de dug-out uit te breiden. Wel dient er op deze tribune een strikte scheiding en ruim voldoende afstand te worden afgezet en aangehouden van overige aanwezigen. In veel stadions zal dit niet kunnen en worden er extra stoelen geplaatst naast de bestaande dug-out.
 - Idealiter worden de stoelen die niet gebruikt worden afgedekt of op andere wijze tijdelijk onbruikbaar gemaakt.

Rust:

Net zoals voorafgaand aan de wedstrijd, verlaten beide teams na elkaar het veld richting de kleedkamers om te voorkomen dat grote aantallen personen zich tegelijkertijd in de spelerstunnel of het kleedkamergebied begeven. Hetzelfde geldt voor het betreden van het veld voor aanvang van de tweede helft

9.5 NA AFLOOP VAN DE WEDSTRIJD

- Het aantal interviewposities (en aanwezigen) van rechthouders dient tot een minimum beperkt te blijven. **Deze zijn altijd buiten het veld, spelerstunnel en/of kleedkamergebied.** Ook moeten hierbij alle hygiënevoorschriften en afstandsvoorschriften in acht worden genomen.
- Net zoals bij de aankomst dient ook bij het vertrek qua planning te worden gestuurd op het zo veel mogelijk scheiden van teams en arbitrage.

BIJLAGE 1

MEDISCH PROTOCOL TEAMS

BIJLAGE 1

Algemene medische uitgangspunten

Het doel van deze maatregelen is het voorkomen van transmissie van het coronavirus (SARS-CoV-2) bij eventuele (asymptomatische) besmetting.

De besluiten van de overheid en de aanbevelingen van het RIVM zijn leidend bij de organisatie en uitvoering van trainingen en wedstrijden³. Dit betekent voor de wedstrijddagen:

- 1** Alleen spelers en stafleden zonder luchtwegklachten (neusverkoudheid, loopneus, niezen, lichte hoest, keelpijn en/of verhoging >37.5 Celsius) zijn aanwezig.
- 2** Indien andere personen in het huishouden van staf of spelers klachten hebben, zoals verkoudheidsklachten met koorts en/of benauwdheid, blijven spelers en stafleden ook thuis.⁴
- 3** De standaard hygiënemaatregelen van het RIVM worden strikt nageleefd. Dat betekent ook niet spugen of snuiten op het veld!
- 4** Fysiek contact mag alleen op het speelveld plaatsvinden (tussen spelers). De 1,5 meter afstand wordt op andere momenten gehandhaafd.

Organisatie rondom wedstrijden

- Spelers en stafleden komen bij voorkeur met eigen vervoer. Bij gebruik van busvervoer wordt geadviseerd om de 1,5 meter afstand aan te houden binnen de bus. Het aantal bussen zal hierop moeten worden aangepast. Desinfectie van bussen voorafgaand aan gebruik door teamleden. Dit om te voorkomen dat meerdere teamleden thuis moeten blijven na één besmetting binnen het team wanneer zij als nauw contact worden aangemerkt na busvervoer waarbij personen langer dan 15 minuten binnen 1,5 meter van elkaar verblijven.
- Er wordt één functionaris (hygiënecoördinator) aangesteld die toeziet op coördinatie en controle van de ingestelde maatregelen op de locatie. Dit is een lid van de medische staf of hieraan gelieerd.

³ <https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19>

⁴ <https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/actueel>

- Het aantal ondersteunende personen, aanwezig tijdens en rondom wedstrijden wordt tot een absoluut minimum beperkt.
- Het streven is om op locatie voor ondersteuning van de wedstrijd maximaal twee fysiotherapeuten/ verzorgers, één arts en één medewerker facilitair beschikbaar te hebben per team.
- De hygiëneregels zijn zichtbaar opgehangen.
- In het stadion is een duidelijke routing aangegeven zodat personen elkaar zo min mogelijk passeren bij het betreden of verlaten van het stadion.

Medisch

- De aanwezigen hebben de medische staf vooraf geïnformeerd over mogelijke aanwezigheid van klachten, bij henzelf en huisgenoten, die kunnen passen bij de ziekte COVID-19. Bij aanwezigheid van klachten blijft speler/stafid thuis.
- Stafleden die tot één van de risicogroepen behoren, nemen in overleg met clubarts/behandelend arts een vrijwillige beslissing over beschikbaarheid rondom trainingen en wedstrijden.
- Voor de diagnostiek gelden de huidige richtlijnen vanuit het RIVM⁵. Dat betekent, dat bij spelers met luchtwegklachten (hoesten, verkouden, keelpijn en/of koorts >38 C) op dit moment niet direct een test geïndiceerd is. Ook de maatregelen, zoals isolatie of quarantaine rondom een verdenking van besmetting, gaan volgens de richtlijnen van het RIVM (algemene preventieve maatregelen).
- Omdat tijdens wedstrijden de 1,5 meter afstand niet meer gehanteerd wordt, neemt de kans op transmissie mogelijk toe. Daarom zal naast de screening op klachten ook periodiek testen op aanwezigheid van besmetting met SARS-CoV-2 middels een PCR-test bij spelers en stafleden plaatsvinden. Om overdracht naar een ander team zo veel mogelijk te voorkomen vindt één dag voorafgaand aan de wedstrijd het testen van spelers en staf plaats.

5 <https://lci.rivm.nl/richtlijnen/covid-19>

Testen (PCR)

Met de verandering in testbeleid (per 1 juni jl.) kan iedereen, dus ook spelers en staf, getest worden bij aanwezigheid van klachten verdacht voor COVID-19.

Voor het creëren van een zo maximaal mogelijk veilige omgeving voor de spelers, stafleden en daarmee ook voor de familieleden, heeft periodiek testen (PCR) plaats. Dat betekent ten minste één keer per week en in elk geval 24 uur voorafgaand aan de wedstrijd uitvoer van testen.

Harmonisatie van testbeleid in Europese context is wenselijk, zodra ook internationale wedstrijden weer gespeeld kunnen gaan worden. Dit geldt zowel voor clubcompetities als voor wedstrijden van nationale teams.

Monitoren uitval door COVID-19:

Vanaf het moment dat het mogelijk werd om de training in aangepaste vorm te hervatten, is aan de clubartsen verzocht een geanonimiseerd meldingsformulier in te sturen, zodat we de effecten van de trainingshervatting en het ontstaan van COVID-19 achtige klachten konden monitoren. Wij continueren deze registratie voor zolang nodig.

Beleid positieve test bij speler/stafid/huisgenoot

Een positieve test moet gemeld worden bij de lokale GGD die brononderzoek gaat uitvoeren.

<https://lci.rivm.nl/richtlijnen/covid-19#bronopsporing>

Als een speler, stafid of een huisgenoot positief test betekent dit quarantaine voor de betreffende speler of stafid. Hij volgt hierbij de adviezen zoals vastgelegd in de informatiebrief voor personen, die positief getest zijn op SARS-CoV-2

<https://lci.rivm.nl/informatiepatientthuis>

Het moment waarop de thuisisolatie opgeheven kan worden is afhankelijk van een aantal factoren, vastgelegd in het overzicht https://lci.rivm.nl/richtlijnen/covid-19#index_Maatregelen

Voor de praktijk binnen de BVO kan dit als volgt vertaald worden:

De thuisisolatie kan worden opgeheven als:

- Speler/stafid ten minste 24 uur symptoomvrij is en minimaal 7 dagen na de start symptomen.

- Er bij aanhoudende hoestklachten bij speler/ staflid deze ten minste gedurende 24 uur sterk afgenomen zijn, speler/staflid 48 uur koortsvrij is en een periode van minimaal 14 dagen na start symptomen verstreken is. Overweeg eenmalig testen.
- Er minimaal 72 uur verstreken is na afname van het monster vanaf het moment van afname bij asymptomatische personen (als onderdeel van screening)

Beleid andere spelers/stafleden

Bij het beoordelen door lokale gezondheidsautoriteiten of ook andere spelers en stafleden in isolatie of quarantaine geplaatst moeten worden is de mate van contact richtinggevend.

Belangrijk is daarbij de indeling in een drietal type contacten:

	Type	Contacttijd	Maatregel
1	Huisgenoten	Langdurig en < 1,5 meter	Quarantaine
2	Nauwe contacten	>15 minuten en < 1,5 meter < 15 minuten en <1,5 meter + hoogrisico-blootstelling*	Thuisblijven, afstand houden, hygiëne-maatregelen, alert op klachten
3	Overige contacten	> 15 minuten en > 1,5 meter binnen dezelfde ruimte	Afstand houden, hygiënemaatregelen, alert op klachten

* Bijvoorbeeld in het gezicht hoesten, of direct fysiek contact zoals zoenen.

Bij het juist toepassen van het protocol trainingshervatting BVO's, en bij de passende invulling hiervan kunnen de andere spelers en stafleden beschouwd worden als minder dan 15 minuten binnen 1,5 meter afstand. Beperkende maatregelen zijn daarmee niet per se noodzakelijk, maar goede monitoring blijft wel geïndiceerd. Conform de huidige situatie met dagelijks controle op aanwezigheid van COVID-19 gerelateerde klachten door medische staf van de BVO. Dit blijft echter altijd ter beoordeling van de GGD.

Spelers en stafleden die niet aan de voorwaarden voldoen van eventueel risicovolle contacttijd kunnen door blijven trainen onder de voorwaarden, vastgelegd in het protocol. De noodzakelijke continue monitoring op klachten heeft daarin al een plaats.

Bij behoefte aan zekerheid ondergaan alle spelers en stafleden een test (PCR) om te kijken of er al sprake is van meer besmettingen.

Bij een positieve test wordt gehandeld conform beleid positieve test speler/staflid.

Desinfectie en beschermende materialen

- In de meeste ruimtes in het 'natte' deel van het kleedkamergebied zijn wastafels in voldoende mate aanwezig. Deze dienen ruim voorzien te zijn van zeep en/of desinfecterende vloeistoffen.
- Ieder persoon begint bij binnenkomst van het stadion met het grondig wassen van de handen.
- Herhaald handen wassen na hoesten, niezen, toiletbezoek, voor en na eten en bij zichtbare verontreiniging.
- Aangezien spelers en stafleden met klachten van COVID-19 niet aanwezig zijn en de persoonlijke hygiënische maatregelen uitgevoerd blijven worden zoals gevraagd, zien wij conform de adviezen van het RIVM op dit moment nog geen aanvullende waarde van persoonlijke beschermingsmaterialen zoals mondklappers en brillen.
- Het gebruik van handschoenen kan in bepaalde gevallen gewenst zijn (bijvoorbeeld bij schoonmaak van ruimtes en materialen en bij gebruik van materialen met een oppervlak dat moeilijk te reinigen is), maar ook dan zullen de hygiënische maatregelen van toepassing blijven.
- De deurknoppen en -klinken, toiletten en kleedkamers worden na gebruik huishoudelijk schoongemaakt. Deuren worden zo veel mogelijk opengehouden (geklemd) zodat de deurklinken en -knoppen niet hoeven worden aangeraakt. Daar waar dit niet mogelijk is (bijvoorbeeld deur van koelkast), of als er per ongeluk toch contact is gemaakt, worden de oppervlakten opnieuw gedesinfecteerd/schoongemaakt.
- Conform het advies van de brancheorganisatie Federatie Textielbeheer Nederland (FTN) concluderen wij, dat er geen extra maatregelen noodzakelijk zijn bij het wassen van textiel als er geen verdenking aanwezig is op aanwezige besmetting met het coronavirus. Kleding kan daarom gewassen worden op 40 graden met een volledig wasprogramma. Voor andere vormen van textiel (handdoeken, schoonmaakdoeken e.d.) wordt geadviseerd op 60 of 70 graden gedurende tenminste 25 minuten te wassen.

Gebruik kleedkamers en doucheruimtes

- Voor alle ruimtes wordt waar mogelijk vooraf de doorloop aangepast, zodat er een aparte in-en uitgang wordt gecreëerd.
- Voor ruimtes waar dit niet kan wordt een duidelijke instructie aangebracht hoe de in- en uitloop zodanig geregeld wordt dat de 1,5 meter afstand gehandhaafd kan blijven. Zo kort mogelijk gebruik van kleedkamer. Eventueel gebruik extra kleedkamers.

Medische ruimte

- De medische ruimte is zodanig ingericht dat er 1,5 meter afstand gegarandeerd is tussen de spelers. Zo nodig wordt een extra ruimte ingericht om hieraan te kunnen voldoen.
- Alleen medisch noodzakelijke handelingen worden uitgevoerd. Dit is ter beoordeling aan de medische staf.
- De spelers worden voor verzorging zo veel mogelijk gekoppeld aan één en dezelfde fysiotherapeut/verzorger.
- De behandelaar is zich bewust van mogelijke overdracht bij spreken, lachen e.d. en beperkt dat in de ruimte tot een minimum tijdens behandeling/verzorging.

Wedstrijden

- De voor de wedstrijd noodzakelijke materialen worden door één en dezelfde functionaris uitgezet en ingenomen.
- Zowel voorafgaand aan uitzetten als na inname van materialen wast deze functionaris grondig zijn handen.
- De gebruikte materialen worden na de wedstrijd huishoudelijk gereinigd.

- Het in de hand nemen van de bal wordt beperkt. Keepers dienen vanzelfsprekend (keepers)handschoenen te dragen.
- Voor de vochtinname van de spelers/staf wordt gebruik gemaakt van petflessen, individueel gekoppeld, of eigen bidons.
- De medische staf en eventueel leden van het stretcher team kunnen bij een blessure of noodsituatie bij een speler handelend optreden. Zij dienen daarbij de professioneel noodzakelijke maatregelen te nemen om overdracht te voorkomen.
- De in het spel gebruikte ballen, dienen na wisselen van bal door ballenjongen/-meisje gereinigd te worden.

